

— Бертолт Брехт

— Кориолан

— По Шекспиру

— Превео с немачког Бранимир Живојиновић

Лица:

Кај Марције, касније Кориолан
Волумнија, његова мајка
Виргилија, његова жена
Млади Марције, његов син
Валерија, Виргилијина пријатељица
Мененије Агрипа, сенатор, Кориоланов пријатељ
Коминије, ранији конзул и први војсковођа против Волшчана
Тит Ларције, сенатор
Римски племић, уједно и капетан
Римски племић
Јуније Брут } народни трибуни
Сициније Велутус }
Тул Ауфидије, вођа Волшчана
Шпурије } волшчанске војсковође
Калвус }
Волшчански сенатор
Пигер, волшчански трговац
Волшчански грађанин
Веститор
Летус, трговац
Хортуланус, баштован
Сутор, обућар
Рестио
Фабер
Коктор
Рарус } римски грађани
Бренус }
Науга }
Пулхер }
Флавус }
Фиденас }
Варон }
Руфус }
Менас }
Терције, дете
1. и 2. већнички слуга у Риму
Римски војници
Волшчански војници

/У инсценацији Берлинског ансамбла/ премијера: 25. септембра 1964/
представа почиње следећим текстом, исписаним на широком светлом
платну, које се лагано повлачи увис: /

Стари летописци приповедају једну занимљиву причу. Неки војсковођа,
по имену Кај Марције, коме је Рим дао име Кориолан зато што је
освојио град Кориол, изненада је склопио савез са смртним
непријатељима Рима и са великом војском се појавио пред римским
капијама, захтевајући предају. Јадиковање целог града, који га је
некада штовао као бога, није га могло навести да се врати. Тек кад се у
логору појавила његова мајка и бачила му се пред ноге, Кориолана је
љубав према њој натерала да се повуче с војском.

Међутим, антички извори помињу и друге разлоге.

1. РИМ. ПРЕД ГРАДСКОМ КАПИЈОМ

/Из града излази домила грађана/

ВЕСТИТОР: Пре но што било шта предуземо, саслушајте ме.

РЕСТИО: Говори.

ПУЛХЕР: Али буди кратак.

ВЕСТИТОР: Ви сте решени да радије умрете него да скапате од глади.

ФАБЕР: Решени смо.

ВЕСТИТОР: Ви сте спремни да се у град вратите, и да се упишете у
спискове за рат са Волшчанима, тек онда кад се сенат сагласи да
цену хлеба треба да одређујемо ми грађани.

ХОРТУЛАНУС: И цену маслина.

РАРУС: */долази из града/* На другом крају града такође се противе.

ВЕСТИТОР: Кај Марције ће хтети да нас оружјем присили у своју војску.
Јесте ли решени да радије овде умрете за своју ствар него за
његову на бојном пољу?

ФАБЕР: Што питаш толико?

ВЕСТИТОР: Питам, јер не желим да суделујем у том ако се овог пута не
иде до краја.

ФЛАВУС: */долази из града/* У шестој градској четврти Кај Марције са
својим војницима скупља мушкарце.

ЛЕТУС: */излази из града вукући са собом велики завежљај/* Кај Марције је
главни непријатељ народа.

РЕСТИО: А он је и онај који у сенату спречава да се жито дели по
подношљивим ценама.

ВЕСТИТОР: Ако нас пресретне са оружјем, хоћете ли му се супротставити, или ћете побећи?

ФАБЕР: Да му се супротставимо. */Сега, остали иакође, Летиус и гаље стоје!*

ВЕСТИТОР: */Летиусу/* А ти, зашто вучеш те прње?

ЛЕТУС: Да видим шта ћете урадити. Ако ништа не урадите, иселићу се са осталима из треће четврти.

ВЕСТИТОР: Мада је крај где желе да се населе неплодан као камена плоча?

ЛЕТУС: Свеједно. Имаћемо тамо воде, ваздуха и места за гроб, а нешто више за нас плебејце нема ни овде у Риму. Тамо бар нећемо морати да водимо ратове за богаташе.

ВЕСТИТОР: Видите ли, таквих људи има међу нама. Овај се више плаши Каја Марција него дивље природе у Алегијским брдима. Зар ти ниси римски грађанин?

ЛЕТУС: Јесам, али сиромашан. Нас плебејце зову сиромашним грађанима, али патриције не зову богатима, него добрима. Оно што ти добри поједу преко онога што им треба, могло би нас остале спасти смрти од глади. Били бисмо спасени већ и онда кад би нам дали оно што им претекне, пре но што побуђа. Али ми им чак ни за то не изгледамо довољно добри. Више им прија кад нас гледају како гладујемо.

КОКТОР: */излази из града/* По улицама низводно уз Тибар Марције са својим војницима силом истерује мушкарце из кућа.

БРЕНУС: Ето, чујете ли – а ми се препиремо.

ЛЕТУС: Велим вам да не желим да будем грађанин у таквом граду.

ВЕСТИТОР: Онда се торњај, и то брзо, псето плашљиво.

/Летиус оглази/

РАРУС: Ено некога, долази.

ХОРТУЛАНУС: То је Мененије Агрипа, сенатор и лепорек говорник.

РЕСТИО: Тај није понајгори. Има у њега извесне слабости према народу.

/Појављује се Мененије Агрипа/

МЕНЕНИЈЕ: Што сте поседали овуда, земљаци? Где вам је оружје? Волшчани крећу на нас. Шта се то десило? За име божје, објасните ми!

ВЕСТИТОР: Наше намере нису сенату потпуно непознате. Већ две недеље како смо дали до знања да се нећемо шалити. Е, сад је дошао прави тренутак. Волшчани крећу на нас? Има ли разлике у томе да ли ћемо умрети у Риму од глади или на бојном пољу од

Волшчана? Нека се оружја лате сенатори и њихове присталице.
Нека Рим у рату бране они који га поседују у миру.

МЕНЕНИЈЕ: Али људи, добри суседи, пријатељи драги, зар желите да сами себе упропастите?

ВЕСТИТОР: То не можемо, господине, већ смо упропашћени.

МЕНЕНИЈЕ: Верујте мени, пријатељи: за вас
с љубављу и те каквом брине сенат.
А што се тиче вашег гладовања
у ово доба општег поскупљења –
ви својим штрајком небу можете
претити колико и сенату; јер су
богови а не људи за толику
скупоћу криви. Ах, вас води беда
онамо где вас већа беда чека.
Тако одојче гризе суху дојку
несрећне мајке. Ах, ко душманина
грдите Рим, а он се за вас стара.

ВЕСТИТОР: Стара се за нас! Тако ли ти изгледаш! Они се још никад нису
за нас старали. Пуштају нас да гладујемо, а амбари су им препуни
жита! Издају прописе против зеленаша – да би подуприли
зеленаше! Сваког дана опозивају по један користан закон против
богаташа, и сваког дана смишљају оштрије уредбе да би сиромаше
спутали ропством због дугова. Ако нас не прождру ратови, они
ће. Толико нас воле.

МЕНЕНИЈЕ: Или сте подли или, с опроштењем,
веома глупи. Чујте једну причу.
Можда је знате, ал' је прикладна.
Но, хоћете ли да је чујете?

ВЕСТИТОР: Што да не. Имамо доста времена за приче. Што се мене
тиче, ја већ одавно желим да се научим лепом говору, а томе се,
Агрипа, човек може научити од тебе, Хајде, развези!

МЕНЕНИЈЕ: Ето, побунили се једном сви
делови тела против трбуха.
Развикали се како је он јама
и ништа дрого, да дембелише
и лењствује сред тела, да ко хрчак
прибира јела, а не учествује
у њином раду, у свем кретању,
и гледању и слушању, у њином
смишљању, осећању, јављању,
у свем што они чине, узајамно
помажући се ревно, нагонима
и склоностима целог тела радо
служећи. Трбух на то одговори...

СУТОР: Шта је одговорио?

МЕНЕНИЈЕ: Сад ћу вам рећи. – С неком врстом смеха,
наравно, не из свега грла,
меланхолично безмало, одврати –
видите, ако хоћу, он се смеје,
као год што и говори – са смехом
незадовољним удовима рече,
који му нису дозвољавали
да има приход, као ни ви нашим
сенаторима...

СУТОР: Но, па шта? Шта је рекао твој лењи трбух? Јама и нужник? Шта?

МЕНЕНИЈЕ: Шта? Шта? Како! Како! У томе је виц.

СУТОР: Како то? Па важно је шта каже та ужирена мешина!

МЕНЕНИЈЕ: Овај човек ми не да да дођем до речи.

СУТОР: Желим само да знам шта је рекао.

МЕНЕНИЈЕ: Одмах ћеш сазнати.

СУТОР: Одмах, то је код тебе сутра.

МЕНЕНИЈЕ: Ваш преозбиљни трбух смишљао је
какав ће дати одговор. Не беше
хитар ко противници његови.
Истина то је, врли компањони,
рече напoкoн. Ја узимам храну
од које сви ви живите, а то је
и нужно, јер сам тела целога
амбар, складиште такорећи; али
можда ћете се присетити да вам
ја шаљем нове силе кроз канале
којима тече крв, и да кроз тела
стазе и савијутке најдаљи
живац, најтања жила добија
од мене опскрбљење потребно.
И мада свак међ вама, рече трбух,
другови драги –

СУТОР: Другови, то је лепо речено.

МЕНЕНИЈЕ: Другови драги, рече, мада свако
међ вама не увиђа шта ја свако
додељујем, ја ипак рачун могу
положити о томе да вам свима
најбоље брашно дајем од свег брашна,
а задржавам само мекиње.
Е па, шта сад велите?

/Наилази Кај Марције. Нико га не примећује, осим Мененија/

ВЕСТИТОР: У реду, то је одговор. А шта је са наравоученијем?

МЕНЕНИЈЕ: Па ето, сенат је овај добри трбух, док сте ви побуњени удови. Хајд сада, размишљајте. Размишљати је важно. Мислите само, мислите! И онда биће вам јасно како градски оци, носећ на уму јавно благостање, појединцима дају што је опште; јер све што вам припадне, то од њих потиче. Шта сад имаш рећи ти, ти палче усред ове гомиле?

ВЕСТИТОР: Ја? А зашто ли сам ја то палац?

МЕНЕНИЈЕ: Јер најнижи си и најпростији, најбеднији у овом олошу. Предњачиш, а? О, хуљо, заразна јабуко трула! Гласна губицо! Лепо, „нећемо за Рим ратовати“? Е, Рим ће онда с пацовима својим да зарати, и навек ће све вас – Здрав буди, пријатељу Марције!

МАРЦИЈЕ: Хвала ти. Шта се овде догађа? Опет вас сврби? Опет стару шугу чешете?

ВЕСТИТОР: Ми увек можемо рачунати да ћете нам се обратити неком лепом речју.

МАРЦИЈЕ: Пси једни, који не волите рат, али ни мир; од рата плашите се, у миру дрски постајете. Ко се узда у вас и тражи лавове међ вама, тај ће зечева пронаћи, и гуске, ако тражи лисице. Велике људе мрзите због тога што су велики. Онај ко од вас зависи, плива попут оловне рибе, а ко се служи вама, мора шеваром сећи храстове. Ту само вешала могу помоћи. Сви они прождрљиви су као болесник што мота храну од које још више болестан бива. Пљују они сви на сенат, који с боговима скупа

још мало реда одржава, јер би
иначе један другог прождрали!
Шта хоћете?

МЕНЕНИЈЕ: Жито по сопственој цени.

Има га, кажу, изобилно. Ако
не буде жита за њих, неће бити
ни рата, кажу.

МАРЦИЈЕ: Ех, баш тако кажу?

Обесите их! Поред огњишта
чучећи, они тачно знају шта се
на Капитолу збива, чега онде
има, а чега нема! Тражити
жито на њих! Да сенат према њима
не поступа са тол'ко благости,
коју ја зовем сасвим друкчије –
довољно жита, кажу! – добили би
од мога мача одговор, и ја бих
по улицама римским копљем тад
мерио хрпе њиних лешева
уместо жита. Хајте, уломци.
Уписујте се сад у спискове!

*/Фабер после крајње паузе седа на пређашње место. Остали
зраћани брзо иакође поседају. Марције извлачи мач. Каетиан зове и
појављује се/*

РИМСКИ КАПЕТАН: Да ли је ту Кај Марције?

МАРЦИЈЕ: Ево ме. Шта је?

*/Каетиан му нешто шапуће на уво/
Мененије, руља
на Форуму у ваздух капе баца
ко да их жели на срп месечев
натаћи: сенат њино тражење
прихватио је.*

МЕНЕНИЈЕ: Шта је прихваћено?

МАРЦИЈЕ: Да два трибуна буду заступници
њихове пучке мудрости.

РУФУС: */долази из зрада/* Имамо трибуне. Сенат је потврдио Брута и
Сицинија. Имамо трибуне...

/одлази/

/Долазе Коминије, Тити Ларције и Брути са Сицинијем/

МЕНЕНИЈЕ: Сенатори!

МАРЦИЈЕ: А с њима – кад пре већ! –

новопечених надзорника ено.
Гледај им лица: као с вешала.

ВЕСТИТОР: Живео Брут!

ВИШЕ ЊИХ: Живео Сициније!

СВИ: Живео Брут! Живео Сициније!

МАРЦИЈЕ: Достојни оци, гадну вест сам чуо,
и гледам гадан призор: народне
трибуне.

КОМИНИЈЕ: Марције!

МАРЦИЈЕ: Ох, до врага!

Та пре бих пустио да овај шљам
поскида граду кровове но што бих
дозволио им то. Још дрскији
постаће сада, па ће ускоро
тај накот буном почети да прети
за сваку шаку маслина.

КОМИНИЈЕ: Ваш захтев

прихватио је сенат, народе.
Трибуне сада имате, са правом
да присуствују свима седницама;
можете с њима без опасности
говорити; а ко би на њих руку
дигао, биће погубљен. Сад, људи,
оружје прим'те!

СИЦИНИЈЕ: Хајте, пријатељи,
уписујте се. Борите се сад
за Рим, да Волшчани не учине
победом својом сасвим бесмислену
сву нашу борбу коју водимо
у Риму око жита, око цене
маслина, за снижење закупнина
и камата. Сад хајте, пријатељи,
и нек вас штите богови.

МАРЦИЈЕ: Код Волшчана је жита и на претек.

Повешћу тамо ове пацове.
Умеће они да све амбаре
проглођу. Сада, драги пријатељи
и бунције, отворило се ново
поље да своју храброст истутњите.
Молим вас, крените за мном.

ТИТ ЛАРЦИЈЕ: Марције,
под Коминијем борићеш се ти,
ко што си некад обећао.

МАРЦИЈЕ: Да.

ТИТ ЛАРЦИЈЕ: Волшчане води Тул Ауфидије.

МАРЦИЈЕ: То знам.

ТИТ ЛАРЦИЈЕ: Ти с њим си борио се већ.

МАРЦИЈЕ: Кад је пред тобом непријатељ такав,
читав се рат већ исплати. Јер да је
преполовљен свет ратом, и да он
на мојој буде страни, ја на другу
пребегао бих, само непријатељ
да будем њему. Прави лав! За такву
хајку се ловац тражи. – Мененије,
а шта је с тобом? Зар ћеш да се склониш?
Зар нећеш поћи са мном, те да гледаш
како на Тула ја наваљујем?
Зар да останеш дома?

МЕНЕНИЈЕ: Марције,
ако од мене тражиш то, и ја ћу
навући оклоп, мада малчице
почиње да ме жуљи, па ћу се
у првом реду штаком борити
само да посò тај не пропустим.

ТИТ ЛАРЦИЈЕ: Вечито онај стари.

МАРЦИЈЕ: Мененије
остаје Мененије, није л' тако?
Заповедите сад да војска крене.
Па ћемо тако можда и ми овде,
у Риму, да се бар отарасимо
сувишка свога што се побуђао.

КОМИНИЈЕ: На Капитол. Да већамо о бици.

ТИТ ЛАРЦИЈЕ: Коминије на чело.

КОМИНИЈЕ: После вас.

ТИТ ЛАРЦИЈЕ: Конзуле, ви поведите.

МАРЦИЈЕ: Не, не,
војводи, после вас.

КОМИНИЈЕ: На Капитол.

*/Коминије води Марција са собом. Прикључују им се Тити Ларције и
Мененије. За њима г'рађани/*

БРУТ: */ирилази Сицинију/*
Прогутао га рат, дабогда.
Да л' видите поглед Марцијев кад преда њ
изађосмо ко народни трибуни?

СИЦИНИЈЕ: Чух шта је реко.

БРУТ: За Рим такав човек
опаснији је но за Волшчане.

СИЦИНИЈЕ: То не верујем. Мач таквог човека
доноси више добра кад се бори
но што му пророк може зла да створи.

2. КОРИОЛ. АУФИДИЈЕВ ДОМ

/Војсковођа се ойрема за бићку/

СЕНАТОР: Дакле и даље, Ауфидије,
мислите да је Риму познат већ
наш план да за трен ока освојимо
градова неколико?

АУФИДИЈЕ: А ви не?

Има ли чега што смо смислили
у овој нашој држави, да то
Рим није знао пре но изведосмо?
Ево из Рима писма. */чита/* „Скупља се
војска. За правац њеног кретања
не зна се ништа још. Војсковође су
Коминије и противник мој стари
из четир битке већ – Кај Марције.“

СЕНАТОР: Ми не сумњамо. Римски градови
спремни су да се бране ако их
ми нападнемо.

АУФИДИЈЕ: Да се бране? Свако
дете у Риму познаје наш план.
Сад ће нас Рим претећи – све због ваше
несмотрености. Та шта чекате?
Да градове нам Рим запоседне?

СЕНАТОР: Издајте онда наредбу за марш.
Нек један део војске остане
с нама у Кориолу, да га штити.
Па нападну ли – у шта ја још сумњам –
сломијте њину опсаду.

АУФИДИЈЕ: То неће
потребно бити. Ја ћу Марција
на домак свога мача нагнати.
И биће рата, кунем се, док један
не падне од нас: или он или ја.
На Рим!

/Оглази, праћен својом двојицом војсковођа./

3. РИМ. МАРЦИЈЕВ ДОМ

/Улази Марције са Вирџилијом/

МАРЦИЈЕ: Помозите ми да се оденем
у гвозђе. Пре но угледа нас сунце
крвави биће наши мачеви.

/Вирџилија ѓрли Марција/

Запевај, Виргилија, смири се.

/Вирџилија ђева. Волумнија му ђомаже ђри сђављању оклоја/

ВОЛУМНИЈА: Кад би мој син био мој муж, ја бих више уживала у томе што је он на бојном пољу, где ће пожњети част, него у томе да ме грли у постељи. Док је још био дечак, нежан, једино дете моје утробе, док је његова детињска љупкост привлачила свачији поглед, знала сам да то момче неће вредети нимало више од какве слике, подесне једино да украси зид, ако ми га слава не оживи. Због тога сам га учила да тражи опасност, да иде онамо где му домахује слава. Послала сам га у свиреп рат. Он се вратио...

МАРЦИЈЕ: */циђира/* „А хрстово лишће му је сенчило слепоочнице“.

ВОЛУМНИЈА: Кажем ти, кћери, кад сам први пут чула да је оно што сам родила мушко, мој понос није био већи но кад сам први пут видела да се показао као мушкарац.

ВИРГИЛИЈА: Али да га је при том походу задесила смрт, госпођо, шта онда?

ВОЛУМНИЈА: Онда би тиме стекао велико име, а име би остало мени. Искрено признајем, да имам дванаест синова и да је сваки мом срцу подједнако драг, да сваког волим ништа мање но твога и мога Марција, више бих волела да гледам једанаесторицу како умиру на попришту, него једнога како се тови од мира.

/Волумнија ђружа Марцију мач/

Марције, ево мача.

МАРЦИЈЕ: Хвала ти.
Штета што нећеш битку гледати.
Јер видела би да сам мајстор ја
у краљевском занату.

/Долази један капетан/

КАПЕТАН: Војсковођо,
добро ти јутро!

МАРЦИЈЕ: Када волимо
посао неки, рано устајемо
и с радошћу се њега прихватамо.

КАПЕТАН: Леп дан ће бити.

МАРЦИЈЕ: Жено, остај здраво;
ваљано послуј, ма шта са мном било;
загрли брзо челичног свог мужа,
који те ево оставља. А сад,
ко жели да се бори, нека за мном
у стопу крене, водим га у бој.

/одлази/

ПОВИЦИ: Почине рат.

/Војна музика/

ВИРГИЛИЈА: Небо, заштити мога мужа од Ауфидија.

4. ПРЕД КОРИОЛОМ

МАРЦИЈЕ: */виче према зидинама/*
Да л' је у граду Тул Ауфидије?

СЕНАТОР: */виче/* Није. И што ће? Са тобом се свако
борити може!

/Из далека се чује војна музика/

Ето одговора
где се налази Ауфидије.
Тамани други буљук ваше војске.

РИМСКИ КАПЕТАН: Хајдмо у помоћ Коминију.

МАРЦИЈЕ: Кол'ко
има до њега?

РИМСКИ КАПЕТАН: Три су миље.

МАРЦИЈЕ: Не.
Кориол најпре. Сад на посб, Марсе!
И брз да будеш, молим те, па онда
да пријатељу помогнемо с мачем
што још се пуши. Амо лествице!

*/Римљани почињу јуриш. Воличани испарају из града. Борба.
Римљани узмичу/*

МАРЦИЈЕ: Арабијска вас куга прождрала!
Ви љаге Рима. Руљо чирева.
Бандо препуна гука. Смрдите
кроз завоје на неколико миља
уз ветар. Гушчје душе, случајно
налик на људе! Ухватили маглу
пред робовима које сваки мајмун

угристи може. Пакле! Плутоне!
Црвена леђа, бледе губице.
Стојте!

/тируба/

У напад! Ил' ћу да се манем
непријатеља, па вас побијем!

МАРЦИЈЕ: */напада сам/* За мнош! */Јуриша кроз отворену капију, која се
затвара за њим/*

I ВОЈНИК: */предахнувши, титојално исцрпљен/* Полудео је!

II ВОЈНИК: Гледајте,
пресекоше му одступницу.

I ВОЈНИК: Сад је
отпевô своје, паз'те што вам кажем.

/Долази Коминије са војницима/

КОМИНИЈЕ: Где је генерал?

I ВОЈНИК: Мртав, сумње нема.

II ВОЈНИК: Док дланом о длан, потеро је крдо
Волшчана преко поља. Витлајући
сабљом, у градску капију их скрди.
Они ти тад затворише. И он
оста унутра, самцит.

КОМИНИЈЕ: То је крај.
Готово. Битка беше несрећна.
Губици силни. Треба појачање.
Против Ауфидија. И то сместа.
А ево сад нам паде Марције.
Ох, Марције, сви римски мачеви
само су тупо железно без твоје
храбрости чврсте. Није продирао
непријатељима твојим до у срж
само твој познат страхан ударац,
него већ и сам изглед твој, твој глас
стравичан. Ко да грозница их тресе,
дрхтали су од тебе градови.
Без Марција је Рим без победе!

/Марције излази из града, крвав/

III ВОЈНИК: Гле, господару, ено генерала!

МАРЦИЈЕ: Кад крећете у напад?

КОМИНИЈЕ: Марције,
жив си? Подуприте га. Скините панцир.
Крвари, гле. Помозите!

МАРЦИЈЕ: У напад
кад крећете?

КОМИНИЈЕ: Та како ли се проби?

МАРЦИЈЕ: Зар има сад за приче времена?

У Кориолу непријатељ чека.
Непобеђен је још. Па ако овде
некога има /и то може бити/
ко жели да овако нарумени
лице – то онде може добити.
Сатераћемо њих до подрумских
рупа. На мени има места још
за шест оваквих огреботина.

/Римљани се поново сврставају у бојни поредак и продиру у град/

4а. Рим. Марцијев дом

ВОЛУМНИЈА: Играј и ти, кћери, молим те.

ВАЛЕРИЈА: /улази/ Како сте, госпођо, како си, драга моја?

ВОЛУМНИЈА: Хвала, драга моја, добро сам, драга моја.

ВИРГИЛИЈА: Радујем се што те видим, Валерија.

ВАЛЕРИЈА: Очевидно немате никаква друга посла до да чувате кућу и да време прекраћујете играјући даме. Заиста лепа разбистрига. Како ти је синчић?

ВИРГИЛИЈА: Хвала ти, драга моја, добро је, драга моја.

ВОЛУМНИЈА: Радије гледа мачеве и слуша добоше него што прати учитељеве речи.

ВАЛЕРИЈА: Исти отац. Слатко дете. Ох, у среду сам га посматрала пола сата без прекида. Има диван стас; гледала сам га како јури за неким златним лептиром. А пошто га је ухватио, пустио га је из руке. И опет га је ухватио и пустио, тако неколико пута, па се спотакао и пао, и онда, вероватно расрђен тим падом, или нечим другим, наједном је зашкргукао зубима и раскомадао лептира. Ох, како га је раскидао.

ВОЛУМНИЈА: То личи на његовог оца кад га ухвати бес!

ВИРГИЛИЈА: Прави мали делија, госпођо!

ВАЛЕРИЈА: Хајде, остави ту забавну разбистригу, и пођи са мном да после подне изиграваш белу удовицу.

ВИРГИЛИЈА: Не желим да излазим, драга.

ВАЛЕРИЈА: Не желиш да излазиш?

ВОЛУМНИЈА: Хоће. Хоће.

ВИРГИЛИЈА: Не, уз ваше допуштење, моја нога неће крочити преко прага док се мој господар не врати из битке.

ВАЛЕРИЈА: Фуј. Веома је неразумно што сама себе затвараш. Она би највише волела да буде друга Пенелопа. Е па, веле да је сав конац што га је напрела док је Одисеј тумарао по свету – само напунио Итаку мољцима. Хајде, пођи са мном.

ВИРГИЛИЈА: */ћући и слаже њочице да настави иџру/*

ВАЛЕРИЈА: Неће да изађе. Стигле су добре вести од њеног мужа, а она неће да изађе. Испричаћу ти их ако пођеш са мном.

ВИРГИЛИЈА: Немогућно је да су већ стигле вести.

ВАЛЕРИЈА: Јесу. У подне су стигле.

ВИРГИЛИЈА: Заиста?

ВАЛЕРИЈА: Озбиљно ти кажем, истина је. Чула сам од једног сенатора. Наша главнина под генералом Коминијем, кажу, сударила се са волшчанском армијом. А твој муж је са својом војском пред снажно утврђеним Кориолом. Већ први окршаји, кажу, били су крвави.

ВИРГИЛИЈА: */ућлашено/* Ох, не о крви.

ВОЛУМНИЈА: Безазлена душо,
кад ли ћеш већ научити да крв
лепше од злата сја на ратнику?
Мени се чини да чак амо чујем
добоше твога мужа. Виргилија,
видим га како без по муке коље
Ауфидија тог и како потом
одлази као косац после рада.
Како у Илијади пише: */Валерија и Волумнија/*
Стави крваво на врат његов стопало.

ВАЛЕРИЈА: Чудо да човек таквог угледа
поднети може заповести туђе.
Коминије!

ВОЛУМНИЈА: Баш слава, која толико
склона му беше, не може се боље
потврдити него под Коминијем.
Јер ако нешто крене наопако,
за то је први војсковођа крив.
А успехе ће брати Марције.
Неопходан ће бити онај који
Риму пред ноге буде бацио
Тула Ауфидија. Рим ће њему
пред ноге пасти. Као првome.

ВАЛЕРИЈА: То је разлог више да она изађе са мном.
Хајде, Виргилија.

ВИРГИЛИЈА: Заиста не бих хтела, разумеј ме, молим те.

ВОЛУМНИЈА: Пустите је на миру; оваква каква је, само би покварила лепо поподне. Пред Кориолом, кажете!

/обе одлазе/

46. Пред Кориолом

/Воличанска војска њод Тулом Ауфидијем ојсега град који су заузели Римљани/

ШПУРИЈЕ: Волшчански вођа, Тул Ауфидије,
победник бојног поља, захтева
да се из града Римљани повуку.
Ако ли неће, нема изгледа
да изађу из Кориола живи.

/Римљани не реађују/

АУФИДИЈЕ: Тако ли одговарају? Та они
вређају преко очекивања.
Сад пенушим од беса. За наш град
пред срце ставите штит и борите се
срцима још челичнијим од штита!

*/Воличанска војска се сјрема да крене на јуриши. Марције
неочекивано излази иза бедема и сујројисјавља се воличанској
војсци./*

МАРЦИЈЕ: Мој си сад, Туле! Пресретни ме сам!

/Ауфидије њрихватиа изазов и наређује својим војницима да се угаље/

АУФИДИЈЕ: Проклети помагачи, чистите се.
Овако нешто Ауфидију
припада самом. Ходи, Марције!

МАРЦИЈЕ: Мрзим те више од издаје и страха!

АУФИДИЈЕ: Не брини, и ја тебе исто тако.
Одвратнији си него гмизавац
афрички. Твоја слава није друго
до смрадни отров. Сад се добро држи!

МАРЦИЈЕ: Ко узмакне, нек крепа ко роб!

АУФИДИЈЕ: Слажем се. Ако устукнем, ти мене
виђај кô зеца!

МАРЦИЈЕ: Колико да знаш:
сасвим на своју руку пре три сата
Кориолу у поход ишао сам.
И вршљао сам како ми се хтелo.

И не варај се: ова образина
од волшчанске је крви, па изволи
напрегнути се добро ако желиш
да се осветиш за то.

АУФИДИЈЕ: Макар да си
и Хектор, онај снажни разметљивко
међ хвалисавим твојим прецима,
погубићу те.

МАРЦИЈЕ: Сад ћу те посећи:

/Боре се/

4в. Рим. Пред Мененијевим домом

/Улазе Брути и Сициније/

СИЦИНИЈЕ: Аугури су, прича се, јутрос добили вест са ратишта.

БРУТ: Та господа ме не почаствују већим поверењем него тебе,
Сициније, али знам да су вести лоше.

СИЦИНИЈЕ: Зашто би у сваком случају морале бити лоше?

БРУТ: Зато што су победили или Волшчани, па ће они бити господари у
Риму, или Кај Марције, а онда ће он бити господар.

СИЦИНИЈЕ: То не знам. Досад је својој отаџбини служио боље од било
ког другог.

БРУТ: Ох, јесте. И због тога је стекао обилне хвале.

СИЦИНИЈЕ: С правом.

БРУТ: Да ти кажем нешто: све због чега га хвале он чини управо са тог
разлога. Људи су пребрзо склони да кажу како је он то учинио за
своју отаџбину. А уистину он све чини за љубав својој мајци, и
честољубље му је сасвим задовољено тек када га она похвали.

СИЦИНИЈЕ: Шта би хтео? Тај човек је храбар. Не можеш му урачунати у
злочин ако је још нешто поред тога. Ево Мененија.

/Мененије излази из куће и примећује народне трибуне./

МЕНЕНИЈЕ: Како сте, пастири плебејске стокe?

СИЦИНИЈЕ: Храна је помало оскудна на обалама Тибра, али чујем да сте
добили нове вести из рата? Добри аугури не почаствују нас
толиким поверењем да би и нас посветили у то.

МЕНЕНИЈЕ: Аугур ми је рекао да има вести.

БРУТ: Добрих или лоших?

МЕНЕНИЈЕ: Ниједна није по укусу ваших људи, јер они не трпе Каја
Марција.

БРУТ: Тако је. Чак и у природи свака животиња на први поглед зна ко јој је пријатељ.

МЕНЕНИЈЕ: Тако. Онда ми гонетајте: кога воли вук?

СИЦИНИЈЕ: Јагње.

МЕНЕНИЈЕ: Да, јер би желео да га прогута као ваши изгладнели плебејци племенитог Марција.

БРУТ: Богме, то је јагње што риче као лав.

МЕНЕНИЈЕ: Не, то је медвед што живи као јагње.

СИЦИНИЈЕ: Он није лош човек. А време је ратно. На бојишту нема бољег од њега.

МЕНЕНИЈЕ: Гле, гле.

СИЦИНИЈЕ: Само би требало да снаге више причува за рат, а овде у Риму да буде нешто уздржљивији. Онда ће га свако ценити као храброг војсковођу, јер то он и јесте.

МЕНЕНИЈЕ: А знате ли како ће јутрос вас ценити у граду? Мислим, како ћемо вас ценити ми, ми из виших сталежа.

БРУТ: Но, како ли ће нас то јутрос ценити?

МЕНЕНИЈЕ: Као неколицину уображених, силецијских пријана без отаџбине, који у оваква времена цео боговетни дан проводе на тај начин што мире неку сељанку и крчмара у распри око три марјаша. Али, хвала богу, ваши дани су избројани.

БРУТ: Познато је да су ваше досетке боље од ваших предлога у сенату.

МЕНЕНИЈЕ: А ви и не бисте били у сенату да вас гомила није онамо угурала. Уопште, шта сте ви сами за себе? Шта бисте икад могли учинити без гомиле јатака са римских улица? И такви као што сте ви суде о Марцију. Који, скромно рачунато, већ сам самцит више вреди од свих ваших присташа скупа. Остајте здраво; дужи разговор би био опасан, јер бих онда превише морао да пиљим у ваше злочиначке њушке, а то је заразно. И, ако бих вам смео дати савет: не показујте се сувише, то би могло бити опасно за вас.

БРУТ: /одлазећи, Сицинију/ Сад знаш какве су вести добили. Марције је победио. Иначе овај чова не би био толико дрзак.

СИЦИНИЈЕ: Победили или не, тек народ га мрзи као ниједног другог.

4г. Пред Кориолом

/Војска очекује исход двобоја. За Марција је припремљена пољска столица. Он долази, веома исцрпљен, носећи у руци Ауфидијев шлем. Коминије му прилази. Један катетан му помаже да скине

оклој. Кориолан добацује војницима Ауфидијев шлем. Они га најичу на мошкy и носе га кличући кроз освојен зраг/

КОМИНИЈЕ: Човече, да ти причам шта си, сам,
за цигли један дан починио,
кладим се, ни сам не би веровао.

МАРЦИЈЕ: Зато што нисам опро крвав нос
и што оборих једнога слабића
/сви чине то, и не дижу прашину/,
засипате ме хвалом претераном.
Хајд, капетане, у град и одреди
оне за смрт и оне за прогонство.
Оне за суд и оне за слободу.
Окујте град у ланце као пса,
да га шчепамо како нам је воља.
А сада се не смејте! Али морам
да просим нешто од свог војсковође.

КОМИНИЈЕ: Услишено је већ.

МАРЦИЈЕ: У Кориолу
код љубазног сам неког сиромашка
био на стану једном. Малочас га
угледах међу војском заробљеном.
Још ми је Ауфидије на уму
био, па нисам могао да мислим
на сажаљење. Сад те, војсковођо,
молим да мом домаћину слободу
поклониш.

КОМИНИЈЕ: Реци име.

МАРЦИЈЕ: Јупитере!
Заборавих га.
/Кайетан одлази/
Сав сам малаксао.
Зар овде нема вина?
/Враћају се војници/

КОМИНИЈЕ: Сместа ћемо
ка шаторима нашим кренути.
Време је да ти ране превију.
Али пре тога само једну реч:
да се у светско памћење за навек
уреже шта је овај човек ту
учинио пред Кориолом, нек се
клицањем војске свеколике споји
његово име с именом тог града.

МАРЦИЈЕ: Пре ћу на бојне трубе зов под сунцем
седети, пуштајући да ме бишту,
него да овде слушама доконо
како се баснословно надувава
тричарија мог чина. Одох да се
умијем. Кад са лица спадне премаз,
видеће свака да румен сам од стида.
/хоће га пође/

КОМИНИЈЕ: Кориоле, нек твој освајач одсад
Кориоланом зове се.
/Војници дижу штићивове увис/

СВИ: Кај Марције Кориолан!

4д. Близу Кориола

/Улази Ауфидије, крав. Праћи за његов војсковођа/

АУФИДИЈЕ: Битка се сврши. Ноћ наш пораз гледа.
Изгубисмо Кориол.

ШПУРИЈЕ: Вратиће нам га, преговарамо ли.

АУФИДИЈЕ: Преговарамо!
Зашто Римљанин нисам, јер ко Волшчан
не могу бити што и Римљанин.
Преговарамо!
Шта може човек који је потучен
од преговора да очекује?
Марције, пети пут се борисмо
и пет си пута мене потукао,
а тако ће и даље вазда бити
макар се тукли онолико пута
колико једемо. Али сретнем ли те
још једном, бог и душа, сможићу те
и то не мачем. Давно ми је већ
престала завист славољубиво
за двобојем да чезне; сада ћу те
искасапити како стигнем. Бесом
или лукавством, али убићу те.

ШПУРИЈЕ: Он је правцати ђаво.

АУФИДИЈЕ: Више диваљ,
ал' не толико лукав. Свака ми је
већ огадила храброст, јер се тол'ко
умрља подносећи његове

победе; па зар ту још племенит
да будем? Нити сан, ни храм, ни болест,
нагост и молбе, саме препреке
мом бесу, неће моћи ни да зуцну
свој отрцани вето против мене
и моје мржње. Где га будем срео,
макар у дому сопственоме, макар
под заштитом свог брата рођеног,
насупротив законима гостопримства
опраћу руку крвљу његовом.
Ти сада у град поћи и докучи
јачину њине посаде. А затим,
које таоце у Рим одводе.
Обавештења ова ми донеси
у чемпресову шуму што је јужно
од млинова; ту чекају ме сад.

/Шјурије оглази/

Ма који ток да узме сада свет,
то ће ми само кораке подстаћи.

5. РИМ. ПРЕД ГРАДСКОМ КАПИЈОМ

/Две већничке слуге њодигу њријумфални њрилаз/

ГЛАСНИК: /чује се само њеџов џлас/
Обзнањује се сваком да је Кај
из породице Марција сам самцит
у утврђени продро Кориол.
Због којег дела јуначкога он ће
убудуће се звати Кориолан.

I СЛУГА: Каква стрка, сачувај боже!

II СЛУГА: Ко да ће некакав бог да се спусти на земљу.

I СЛУГА: Дела, пожури, сваког часа може стићи.

II СЛУГА: Сви још само о њему говоре. Глувонеми се туку око места,
само да би га видели. А слепци да би га чули. Дадиља пушта
одојче да се разболи од дреке, и бунца о јуначким делима.
Куварица извлачи празничну мараму, везује је око дебелог врата и
вере се уза зид, само да би могла боље да гледа. Људи висе кроз
прозоре као гроздови. Гурају се на крововима. Попови, који ти
иначе никад не излазе на очи, млате се да на тргу добију место за
стајање, а патрицији падају на колена као пред Јупитеровим
кипом, и то још пре но што се он и појавио. А људи који су
колико јуче желели да он оде до ђавола, данас просто не могу

сачекати да он наиђе. Никако нисам мислио да је тако нешто могућно.

I СЛУГА: Добар човек, али ужасно горд, и пре и сада.

II СЛУГА: А нас, просте људе, не воли.

I СЛУГА: Било је великих људи који су народу више ласкали, а ипак га нису волели. А има и таквих које је народ волео мада није знао зашто. Дакле, кад воле, не знају због чега, а кад мрзе, такође не знају због чега. Па зато, ако Марције, мислим Кориолан, не води рачуна о томе да ли га воле или мрзе, он тиме доказује да је паметан.

/Обојица одлазе/

ГЛАСНИК: Обзнањује се сваком да је Кај из породице Марција, сам самцит у утврђени продро Кориол. Због којег дела јуначкога он ће убудуће се звати Кориолан.

/Долазе Мененије с једне, а Волумнија и Виргилија с друге стране/

МЕНЕНИЈЕ: Е па, моје колико лепе толико и поштоване даме – и сама би Луна морала побледети од зависти кад би сад стајала ту поред вас. Марције се враћа.

ВОЛУМНИЈА: Да, и са највишим одликовањима.

ВИРГИЛИЈА: Добили смо писмо од њега, а знам да код куће има једно и за вас.

МЕНЕНИЈЕ: Писмо за мене, од Марција – то ме подмлађује за седам година. Сад могу плунути свом лекару у лице. Збиља: зар он није рањен? Иначе се увек враћао рањен.

ВИРГИЛИЈА: О, није, није, није.

ВОЛУМНИЈА: Разуме се да је рањен, и захваљујем боговима за то.

МЕНЕНИЈЕ: То и ја чиним, само ако није ништа опасно. Носи победу у свом цепу, зар не? Онда му приличе ране.

ВОЛУМНИЈА: Сенат је добио писма од врховног војсковође која мом сину потпуно приписују заузимање Кориола.

МЕНЕНИЈЕ: А где је рањен?

ВОЛУМНИЈА: У раме и леву руку. Биће два велика ожилка која ће моћи да покаже народу кад се */говори тихо/* буде кандидовао за свој положај. А кад је прогонио краља Тарквинија задобио је седам рана по телу.

МЕНЕНИЈЕ: И једну у врат и две у бедро, то је девет, колико знам.

ВОЛУМНИЈА: Имао их је већ пре овог похода двадесет и пет.

МЕНЕНИЈЕ: Чини укупно двадесет и седам. Чудесно. Ено Тита Ларција.
/Улази Тит Ларције/

ТИТ ЛАРЦИЈЕ: Госпођо, најновије вести од Марција.

МЕНЕНИЈЕ: Да ли је дао лекцију Ауфидију?

ТИТ ЛАРЦИЈЕ: Коминије пише да су се борили у двобоју.

МЕНЕНИЈЕ: И? Шта је било?

ТИТ ЛАРЦИЈЕ: Ауфидије је био принуђен да побегне.

МЕНЕНИЈЕ: То бих му и ја био саветовао. Да ли је то јављено сенату?

ТИТ ЛАРЦИЈЕ: Јесте, јесте, сенат је објавио да сва слава овога рата
припада вашем сину. Он ће понети храстов венац. Надмашио је
све што је икада досад учинио.

ВОЛУМНИЈА: */за себе/*

Ево, доживела сам. Моји снови
најсмелији, огромна здања маште,
остварише се. Сад још само једно
недостаје. А Рим ће ми то дати.

/Сенатори се клањају саглашавајући се. Из далека се чује клицање/

МЕНЕНИЈЕ: Долазе.

ВОЛУМНИЈА: И дрхти земља у страху и слављу
под корацима моћнога човека.
Многих већ нема више, а свом дому
победилац се враћа.

*/Гласно клицање. Кориолана доноси на тријумфалној столици. Сви
му хитају у сусрет/*

МЕНЕНИЈЕ: Јуначе Кориолане, у Рим
добро нам дошо!

КОРИОЛАН: Доста, молим вас!

ТИТ ЛАРЦИЈЕ: Ено ти мајке, господару!

КОРИОЛАН: Знам да сте молбе свима боговима
слале да мени даде успеха.

/даје мајци мач/

ВОЛУМНИЈА: Марције драги, ил' не, како оно,
како те одсад морам звати, сине?
Да, Кориолане!

КОРИОЛАН: Здраво, премила ћутљивице моја!

Зар би се, да се у ковчегу вратих,
смејала? А сад плачеш, када ја
долазим као победник? Ах, мила,
кориолске удовице и мајке

што остадоше без синова онде
имају такве очи.

ТИТ ЛАРЦИЈЕ: Сада нек ти
богови даду круну!

МЕНЕНИЈЕ: По сто пута
добро нам дошо, Кориолане!
Сад бих и плакао и смејао се.
Обоје. Тако лаган сам. И тежак.
Рим ће те сада штовати ко бога!

КОРИОЛАН: На Капитол.

/Тријумфална поворка креће. Клицање је све јаче/

6. РИМ. ТРГ ТРИБУНА

/клицање/

БРУТ: Слушај где Рим, опијен победом,
одјекује од славе сујетника!
Данас се сваки сарач жени хвали
како му паде Кориол у део.
Смишљају како да у подруму
сместе бар две-три виле мермерне.

СИЦИНИЈЕ: Његов задатак беше: Волшчане
да одбије, и ништа више. Тако
можеш и вуку да заповедиш
да лисицу од твог кокошарника
отера, и да стане! Кориол ће
узети он.

БРУТ: И тиме Волшчане
натовариће још за деценије
нама на врат. Док дланом о длан, он ће
постати конзул.

СИЦИНИЈЕ: Деси ли се то,
за нас, трибуне, биће: лаку ноћ.

/Улазе Тит Ларције и Коминије/

ТИТ ЛАРЦИЈЕ: Трибуни! Сенат Каја Марција
Кориолана, с обзиром на то
да завлада не само бојним пољем
већ и, у Риму, срцем целог града,
за конзула предложио је. То
објашњава што усрдно и журно
молим да се сагласите с тим.

Али пре тога наш ће пријатељ
Коминије, војсковођа у рату,
прозборити реч-две о војничкој
вештини коју показа наш Кај
Марције Кориолан.

БРУТ: Да тај предмет
штујемо и потпомогнемо, нисмо
несклони. А утол'ко пре укол'ко
народу више поштовања он
укаже убудуће но до сада.

ТИТ ЛАРЦИЈЕ: То не спада овамо. Боље да то
нисте ни рекли. Да ли желите
да саслушате Коминија?

БРУТ: Радо.
Ал' опомена моја била је
више на месту него прекор ваш.

ТИТ ЛАРЦИЈЕ: Он воли народ ваш, зацело, само
немојте га због тога терати
да спава с њим. Говори, Коминије.

КОМИНИЈЕ: Оваква доба не допуштају
да слабашно се дела износе
каква постиже Кориолан. Он се
у шеснаестој својој години
борио, кад краљ Тарквиније крете
на Рим, да младу републику сруши.
Нежнога лица ко амазонка,
он је у бици гонио пред собом
брадате људе. Кад је могао
на позорници жену играти,
храстовим он се овенчао венцем.
Стасавши затим, у седамнаест
битака он је венац отимао
са сваког мача што га пресрете.
Пред подвизима што их изврши
пред Кориолом и у њему, свака
занеме хвала. Бегунце је он
зауостављао, и захваљујући
примеру томе чак и последњем
плашљивцу битка постајаше права
забава. Као трска испред кљуна
брода што једри, бојни редови
размицаху се пред њим, нестајући
под прамцем. Он је био крваво
оруђе, чији сваки покрет нове

самртне крике проузрокова.
Сам је самцијат прошао кроз градску
капију смртоносну. Вратио се
сам без помоћи ичије, да затим
довевши изненада појачање
као планета погоди Кориол.

ТИТ ЛАРЦИЈЕ: О, какав човек! Најпотпуније
заслужио је част о којој смо
зборили. Сенат пак очекује
да сазовете сабор народни.

/одлази са Коминијем/

БРУТ: Спречити треба да се обрати
народу.

СИЦИНИЈЕ: Како спречити? Зар ти
не чујеш да Рим вука за пастира
кличући бира. Ми пак сметамо.

БРУТ: Са друге стране, он се никаквих
правила игре не придржава.
Чујем, не жели, ако изволи
да кандидује за част конзулску,
да изађе на Форум, као што је
обичај. Нити да се изношеном
огрне тогом, нити народу
да ране своје покаже, и тиме
за гласове да проси.

СИЦИНИЈЕ: На то њега
навешће племство, то заборављаш.
Па ипак, сви што кличу представљају
за њега само крдо плебејско.
Недорасло, без користи, и само
добро за рат. Па и ту ништа боље
од камиле што хранимо је док нам
терете вуче, а када се скљока
убијемо је сместа. Сасвим тако
понашаће се и он према њима.
Па и кад буде молио за њихов
смрдљиви дах. Но овај онда неће
казати „да“, већ „бестрага се губи“.

БРУТ: Да сазовемо сабор народни.

СИЦИНИЈЕ: Хоћемо.

БРУТ: Ако овог пута буде
дрзак, то биће као варница

на суву траву. А дим ватре ове
потамнеће сву славу његову.

/Обојица одлазе/

7. РИМ. ФОРУМ

БРУТ: */виче/* Грађани римски, почујте трибуне! Пред народним збором на тргу појавиће се војсковођа Кај Марције, сада прозван Кориолан, да се представи народу ради избора.

/Грађани очекују Кориолана/

ВЕСТИТОР: Мислим да смо сложни у томе: ако дође и затражи наше гласове, не можемо да му их ускратимо.

ЛЕТУС: Можемо, пријатељу, ако хоћемо.

ВЕСТИТОР: Истина, имамо моћ за то, али то је моћ за коју немамо моћи да је употребимо. Јер ако нам покаже своје ране, и исприча нам своја племенита дела, морамо му указати бар упола племенито признање. Он је незаменљив.

ЛЕТУС: Као врат са гуком.

ПУЛХЕР: Како то мислиш?

ЛЕТУС: Врат је незаменљив, макар имао и гуку. А гука, то је његова охолост.

ФИДЕНАС: Њу смо и те како осетили.

КОКТОР: Кад смо тражили жито, насрнуо је мачем на нас, зар није?

ВЕСТИТОР: А мачем је освојио за нас Кориол, зар није?

МЕНАС: Тако је.

ВЕСТИТОР: Ако се он, како захтева пропис, појави пред нама на тргу и на тај начин нам искаже поштовање, остајем при томе да нема бољег човека од њега.

КОКТОР: Јест, ако то учини.

НАУТА: Ево га.

/Улази Кориолан, у њраињи Мененија Азрије./

БРЕНУС: И носи једноставну тогу, како прописује закон.

ЛЕТУС: Не обраћајте пажњу само на то шта носи, него и како се понаша.

РАРУС: Не треба да овде останемо у гомили, него да се поделимо, да стојимо појединачно, по двојица или тројица.

ФАБЕР: Па ће морати да своју молбу сваком од нас појединачно изнесе. Тиме ће сваки од нас добити прилику да једном насамо с њим разговара.

ВЕСТИТОР: Да, насамо. Јер за време избора не смеју бити присутни наши трибуни, а ни они из сената. Такав је обичај.

ФАБЕР: То представља част што му свако лично може дати глас.

КОКТОР: Ако стигне до сваког појединца.

/Грађани заузимају места/

КОРИОЛАН: Последњи пут: поштедите ме тога.

Не могу да раскопчавам огртач
и гласове од њих да просјачим
показујући своје ожиљке.
Дозволите да овај обичај
заобиђемо! Молим вас!

МЕНЕНИЈЕ: Ал' народ

захтева да га за глас замолите.
Обичај то је. Ја бих желео
да му се и ви приклоните. Само
чините оно што су чинили
сви конзули пре вас. Ни мање што,
ни више.

КОРИОЛАН: Такву улогу не могу
да играм а да сав не поруменим.
Призоре такве не треба им дати.

МЕНЕНИЈЕ: Не, нисте ту у праву. Та ви знате
да највећи су људи чинили
то исто.

КОРИОЛАН: Шта ћу морати да кажем?

Молим вас, драги господине! – Врага,
то ми у грлу запире. – Све ове
ране задобих, мој господине,
служећи својој земљи, док су неки
од ваше багре урлали и дивље
бежали испред буке сопствених
добоша наших!

МЕНЕНИЈЕ: Не, о богови!

Не таквим тоном! Сећајте их данас
на своја дела, не на мишљења!

КОРИОЛАН: Па нека ме забораве! Онако
ко што су одувек заборављали
пристојност и захвалност! Нека их
све повешају!

МЕНЕНИЈЕ: Та, човече, покварићете све!
Говорите им, молим вас, и то
трезвено.

/Мененије оглази/

КОРИОЛАН: Нека најпре оперу
вратове, нека зубе очисте!

/Кориолан ћочиње да скуй'ва гласове/

Ви знате за разлог због којег ја овде стојим, пријатељи?

ВЕСТИТОР: Да, господару. Кажи шта те је на то навело.

КОРИОЛАН: Моје сопствене заслуге.

ВЕСТИТОР: Твоје сопствене заслуге?

КОРИОЛАН: Да, не моја сопствена жеља.

ВЕСТИТОР: Како? Не твоја сопствена жеља?

КОРИОЛАН: Не, господине. Никад ми није била жеља да просјачењем
падам на терет сиромасима.

ВЕСТИТОР: Сиромасима?

ЛЕТУС: Просјачењем? Не брине. Ако ти нешто дајемо, тражимо да и ти
нама нешто даш за узврат.

КОРИОЛАН: Па лепо, шта кошта конзулат?

ЛЕТУС: Шта кошта? Да учтиво замолиш за њега.

КОРИОЛАН: Учтиво? Господине, молим те, дај ми га. На мени има рана
које ти могу показати кад будемо сами. Господине, твој
племенити глас! Но, шта кажете?

ЛЕТУС: Дајемо ти га, драги човече.

КОРИОЛАН: Онда смо се погодили, а? Значи, измољакао сам већ три
ваљана гласа! Добио сам ваше грошчеве! А сад збогом!

ВЕСТИТОР: То је баш чудно.

ЛЕТУС: Кад бих морао да му га поново дајем – али, у реду, што се мене
тиче.

КОРИОЛАН: Господине, желео бих да постанем конзул.

РЕСТИО: */ћоказује синчићу Кориоланову ћоџу/* Ово је једноставна тога у
којој се они нуде на тргу, Терције. На њој нема цепова, да он не би
могао куповати гласове, ха, ха, ха. Иначе би, можда, желео да их
купи, а? Ха, ха, ха. Али добиће мој глас, јер освојио је за Рим један
град, добиће мој глас.

КОРИОЛАН: Много вам хвала, господине.

Господо, на две речи! Пропис је
да свако види мене како, ради
високог достојанства, ципеле
на тргу лижем...

СУТОР: Мени је то мило кад видим, господине, већ и с обзиром на мој
занат.

КОРИОЛАН: А који је твој занат, господине?

СУТОР: Да признам истину, господине, у поређењу са каквим високим господином ја вам само крпарим.

КОРИОЛАН: Но, дакле, који је твој занат?

СУТОР: То је занат који могу обављати са мирнијом савешћу него многи имућан господин свој. Он се састоји у томе да поправљам кад неко пође укриво.

КОРИОЛАН: Назив заната!

КОКТОР: Не замери, господару, он је крпа, и добићеш његов глас јер рат диже цену ципелама, а ти си право оличење рата, господару.

КОРИОЛАН: Хахаха! Ево сам се дао у изучавање заната; овај господин је крпа, а шта си ти, господине?

ХОРТУЛАНУС: Ја сам баштован.

КОРИОЛАН: Па шта те учи твој занат у погледу онога што се тиче државе, јер овде си позван да одлучујеш о држави.

ХОРТУЛАНУС: Господине, мој врт –
то мало царство леја – учи ме
да чак и племениту милетску
ружу од бујних израслина треба
да спасемо и обрежемо, ако
желимо њезин напредак. Сем тога,
она се мора с тим помирити
да купус, лук и разно поврће
порекла ниског, али корисно,
крај ње свој део воде узимају.

КОРИОЛАН: Шта треба то да значи, гласу?

ХОРТУЛАНУС: Задивљала би башта, кад би се
само на царску ружу мислило.

КОРИОЛАН: Хвала за наук. А сад само још једно: глас, глас!

ХОРТУЛАНУС: Дајем ти га.

КОРИОЛАН: Добар дан, господо! Ако немате ништа против мога носа,
господо, желео бих да постанем конзул. Ево ме у уобичајеној
одећи.

НАУТА: Ти си стекао заслуге за отаџбину, и ниси стекао заслуге за
отаџбину.

КОРИОЛАН: Шта значи та загонетка?

НАУТА: Био си бич за своје непријатеље, био си шиба за своје пријатеље.
Истину да кажемо: ти не волиш народ.

КОРИОЛАН: Ја га волим по заслуги. Али ти мислиш да ја у својој љубави
према простом народу нисам постао што и они? Разумем. Постоје

извесне потребе, и вама су за то неопходне јавне установе и јавни људи. Но, ако се више уздаш у мој шешир него у моје срце – ево, ишчупаћу срце из груди и скинућу шешир и понизно те замолити: дозволи ми да постанем конзул.

НАУТА: Надамо се да ћемо у теби убудуће имати пријатеља. Због тога ћеш добити мој глас.

РАРУС: И мој!

КОРИОЛАН: Дај ми свој глас. Желим да постанем конзул.

БРЕНУС: Стекао си многе ране за своју земљу?

КОРИОЛАН: Јесам, и не желим да ти досађујем тим призором. Али ако сте баш навалили да вас забављам, ево отпеваћу вам песмицу о захвалности вучице.

Кај Марције Кориолан покушава,
ево, да придобије Петра и Павла.

Орлове римске на продају нуди
– хеј, дечурлијо, мирна буди! –

Молим, по званичној дужности натенане
завуците прсте у моје ране.

За два-три гроша учинићу све.

Последња прилика! Приђите што пре!

Гласове ваше, јер за њих се борих.

Бдех ради ваших гласова. Рад ваших
гласова имам дваест ожиљака.

Осамнаест сам видђ битака.

Ради гласова ваших много шта
учиних, а понешто не учиних.

Гласове ваше, па ћу бити конзул.

ФАБЕР: Понашао се пред нама како се пристоји. Нико му не може ускратити глас. Господине, треба да постанеш конзул.

/Појавили су се Мененије, Брути и Сициније./

МЕНЕНИЈЕ: Удовољисте прописима.

КОРИОЛАН: Но,
јесам ли готов?

МЕНЕНИЈЕ: Кандидовасте се,
појединачно, лично, приговора
не беше, па вас сенат и трибунат
потврдити сад могу.

КОРИОЛАН: Где?

БРУТ: У сенату.

/Кориолан се дубоко клања њред грађанима. Кориолан и Мененије одлазе/

ВЕСТИТОР: Срећа и успех новом конзулу!

ГРАЂАНИ: /вичу/ Конзул Кориолан!

БРУТ: Но, људи, јесте л' њега изабрали?

ВЕСТИТОР: Да, има наше гласове.

ФАБЕР: Понашао се пред нама како приличи.

СИЦИНИЈЕ: Показао вам, дакле, своје ране?

КОКТОР: Помињао их. Видели их нисмо.

ЛЕТУС: Ја сам од самог почетка имао утисак да не мисли озбиљно.

„Господине, хтео бих да постанем конзул“ – ето шта је говорио.

„А то није могуће друкчије него помоћу ваших гласова. Зато исповратите своје гласове.“ А кад их је добио, рекао је: „Добио сам ваше племените гласове. А сад у здравље.“ Зар то није било изругивање?

ВЕСТИТОР: Није, то је просто начин на који он говори.

СИЦИНИЈЕ: Брзо ће вас он подсетити и на начин на који поступа. Зар мислите да ће неко којег смо, док још није имао власти, називали главним непријатељем, постати наш пријатељ сад кад има пуну власт?

БРУТ: Изабрали сте конзула који ће нам одузети и оно мало слободе што нам је још преостала. Ако убудуће почнете гласно да говорите, он ће са вама поступити као са псима: човек их држи да кевћу, а кад кевћу добију батине.

СИЦИНИЈЕ: Сами сте себе оковали ланцем, а нисте то ни приметили.

ФАБЕР: Начинили смо га конзулом, и сад доста о том.

У овакво време храброст једино вреди. Једино.

/Грађани одлазе један за другом. Трибуни остају сами/

8. РИМ. ПРЕД СЕНАТОМ

/Долази Кориолан са Мененијем/

КОРИОЛАН: Тулу Ауфидију није још довољно, чујем? Нову војску скупља?

МЕНЕНИЈЕ: Хтео је само. Ал' на том и оста.

КОРИОЛАН: Кладим се, траже неку прилику да нам се за Кориол освете.

МЕНЕНИЈЕ: Они су толико ослабљени, мој конзуле, толико уморни од рата да ћемо тешко за живота свог волшчанске угледати шлемове.

КОРИОЛАН: А шта је с Ауфидијем?

МЕНЕНИЈЕ: Он своје
проклиње људе. Повукао се.
У Анцијум.

КОРИОЛАН: Да л' мене помиње?

МЕНЕНИЈЕ: Разуме се.

КОРИОЛАН: Шта каже?

МЕНЕНИЈЕ: Да би цело
имање своје без размишљања
заложио, чак и да нема наде
да поврати га икад, само једном
да победником твојим се назове.

КОРИОЛАН: У Анцијуму живи?

МЕНЕНИЈЕ: Да.

КОРИОЛАН: Што немам
повода неког да га посетим.
Онда би, Туле...

/крећу гаље. Наилази Сициније/

СИЦИНИЈЕ: Из племенитог дома Марција,
Кориолане, потичеш, из кога
и Нумин унук, Анкус Марције,
који нам беше краљ за покојним
Хостилијем. Из истог дома су
и Публије и Квинтус, врли људи
што нам кроз цеви доведоше воду.
Молим те, пре но што у народно
име поставим једно питање,
да предака се сетиш вољених.

/улази Брути/

Кориолане, управо у луку
упловише нам лађе, крцате
житом из покорног Анција.
Из крвавога рата волшчанског
ово је плен и данак. Племенити
Марције, шта ћеш, као конзул, с овим
житом да радиш?

МЕНЕНИЈЕ: Пази, Марције!

КОРИОЛАН: Ово је нека завера.

БРУТ: Не зови
завером ово! Још је народу

потребно жито. Ти си, Марције,
кад смо пре седам делили месеци
бесплатно жито, грдио дословце
све оне што га узимаху као
гладнице лење.

КОРИОЛАН: Но, па то се зна.

СИЦИНИЈЕ: Не знају сви.

КОРИОЛАН: Па реци осталима!

МЕНЕНИЈЕ: Престани! Ил' ћеш народ поново
на врат нам напујдати. Немојте
тако са њим, трибуни. Ово је
дан када он се слави.

КОРИОЛАН: Ви да ми
овде о житу говорите! Да ли
желите да то чујете од мене
још једном? А? Поновити вам могу.

МЕНЕНИЈЕ: Не сад. Не овде. Не сад и у жестини.

КОРИОЛАН: Вазда и овде. Ја говорим што мислим.
Врлину не храните кад на поклон
дајете жито! Непослушност ви
товите и за буну крмите је.
Јер сваком жељом коју испуните
прљавом том накоту, ви нове
рађате жеље.

МЕНЕНИЈЕ: Доста! Ни речи више!

КОРИОЛАН: Доста! За Рим сам крв проливао
без обзира. И безобзирно ћу се
борити против тога шугавог
олоша што нас буном разболева.

БРУТ: Ти говориш о народу ко бог
који по својој ћуди кажњава.
А не ко човек какви су и они.

СИЦИНИЈЕ: Време је да се народу то каже.

МЕНЕНИЈЕ: Тако вам неба, не говорите
о његовome гневу!

КОРИОЛАН: Гневу? Ја сам
миран ко усред најдубљега сна.
Какав ту гнев? То мишљење је моје.

БРУТ: Мишљење то би морао ко отров
да склониш и закључаш, место друге
да трујеш њиме.

КОРИОЛАН: Морао? Да л' рече
„морао“? Ја да морам!

МЕНЕНИЈЕ: Њему закон
дозвољава да каже тако нешто.

КОРИОЛАН: Морам? О, добро, ал' кратковидо
племство! Сенате часни, али сасвим
безазлени! Попустити тој банди
да бира предводнике, који сад
имају дрскост да ми кажу „мораш“.
До врага! Ако на то има права,
оставке одмах дајте. Ако нема,
пробудите се па се браните.
Кад већницима они постану,
ви ћете бити плебејци, и то
овакви као тај са својим „мораш“,
прљавим својим „мораш“.

МЕНЕНИЈЕ: Смирите се.

СИЦИНИЈЕ: Зашто да народ буде, питам се,
за неког који тако говори
о њему? И то јавно!

КОРИОЛАН: Значи, дечје
гласове ја измодих малочас?

МЕНЕНИЈЕ: Пријатељи нас чекају!

КОРИОЛАН: Ах, шта!
Ма ко да даде савет да се жито
из амбара разделяје за цабе,
какав је можда обичај у Грчкој...

БРУТ: Онде где народ питају не само
на хартији!

КОРИОЛАН: У Грчкој? Па што онда
у Грчку не идете? Овај град
зове се Рим.

МЕНЕНИЈЕ: А сад је доста.

СИЦИНИЈЕ: Доста,
и више него доста.

КОРИОЛАН: Не, за своје
понесите клијенте још понешто,
и то бадава! Познато је мени
да је, кад граду брзом пропашћу
запрети рат, сав шљам из смрдљивих
четврти које леже низводно

на Тибру, жито тражио да ступи
у војску. Неки људи сматрали су
како је дошло време да шићаре
уцењујући државу.

МЕНЕНИЈЕ: Ванредно.

А сад у сенат, конзуле.

СИЦИНИЈЕ: А неки

краду, иако не уцењују.
Кориолане, где остаде плен
из Кориола?

МЕНЕНИЈЕ: Ћутите! Ни речи!

КОРИОЛАН: Не, као конзул рећи ћу пред свима:

оно је влада двострука, у којој
с разлогом један део презире,
а други само безразложно грди.
У којој племство, моћ и мудрост ништа
учинити не могу, а да то
не потврди ил' порекне големо
безразумље. Ту само једно вреди:
да се ишчупа језик светини!

БРУТ: Довољно рече.

СИЦИНИЈЕ: */мирно/* Ко велеиздајник

говорио је. Платиће за то
као што издајнику приличи.

КОРИОЛАН: */чувши реч издајник/*

О, пси! О, богаљаста синови
побуне! Јер у побуни су вас
потврдили, кад важи као закон
не што је право, него што је нужно.
Сада, кад Рим на врату више нама
непријатеља спољашњег, и то
захваљујући мени, моћи ће
да своју губу опере уз смех.

СИЦИНИЈЕ: Одлучиће се сада да л' ће се

у Риму да одржи трибунат.
Иди, сазови народ: он нас избра.

БРУТ: Чујте трибуне, римски грађани!

КОРИОЛАН: Знао сам, то је завера, да власт
узму од племства. Племићи, овамо!

//Долазе племићи. Појом народ и Брути//

БРУТ: Грађани, трибунату прети пропаст.

Човек који је од вас тражио

гласове ваше, ког сте конзулом
начинили у нади да ћете
добити жито – све ускраћује,
угрожава трибунат, а са њим
и ваша права.

МЕНЕНИЈЕ: */жели да му уйадне у реч, али за Коминије задржава/*
Грађани, ниједна
реч истинита није. Хоће да вас
обману.

СИЦИНИЈЕ: Ко трибуни народни,
Кориолане, проглашавамо
да с конзулског си положаја свргнут.
Проглашавамо да си бунтовник,
противник трибуната, непријатељ
републике. И зато хапсимо те.

КОРИОЛАН: Даље, матори јарче!

ТИТ ЛАРЦИЈЕ: Руке себи,
старкељо!

КОРИОЛАН: Ил' ћу да ти кости све
протресем из одеда! */извлачи мач/*

ТИТ ЛАРЦИЈЕ: */гласно/* Склањај мач!

КОМИНИЈЕ: Кориолане!

БРУТ: */мирно/* Ето, стигло је
до мача.

СИЦИНИЈЕ: */мирно/* Сада видите.

БРУТ: Он оста
што је одувек био: народни
највећи непријатељ.

ФАБЕР: Доле с њим!

ВЕСТИТОР: Убица наших трибуна!

ЛЕТУС: Ко год се
огрешо о трибуне, тај је смрт
заслужио. То закон каже!

ХОРТУЛАНУС: С Тарпејске стене да га срушимо!

КОКТОР: Доле са њим!

ВЕСТИТОР: Предај се, Марције!

КОМИНИЈЕ: Натраг! Пред вама стоји победник
кориолски!

СИЦИНИЈЕ: Пред вама стоји онај
ко жели да вас лиши власти.

КОМИНИЈЕ: Више
пажње са обе стране.

СИЦИНИЈЕ: Ухапшен си,
Кориолане! Предај оружје!

ФАБЕР: Чувај се, Сициније!

КОКТОР: На мач пази!

СИЦИНИЈЕ: Предај се.

КОМИНИЈЕ: Амо, племићи! Једино преко лешева наших.

ТИТ ЛАРЦИЈЕ: Враћај мач!

КОМИНИЈЕ: Мененије, говори им.

МЕНЕНИЈЕ: Не могу.
Пропаст нам прети, Марције, стишај се!
Бруте, Сициније, трибуни врли,
обратите се народу!

СИЦИНИЈЕ: Тишина,
грађани! Хоћу да вам говорим.

МЕНЕНИЈЕ: Чујте трибуне!

СИЦИНИЈЕ: Овај човек, кога
видите овде, о трибунат се
огрешо.

МЕНЕНИЈЕ: То значи подстицати
ватру, не гасити је.

ТИТ ЛАРЦИЈЕ: Ово значи
заратити на Рим!

БРУТ: А ко је Рим?
Да л' сте то ви? Ил' је то његов народ?

МЕНЕНИЈЕ: И ви, и ми, ми сви.

КОРИОЛАН: То значи пут
да држава се сруши и да племство
покопа се својеручно!

МЕНЕНИЈЕ: Зар Рим
због Римљана да оде до ђавола?

ТИТ ЛАРЦИЈЕ: Проклетство, зашто ниси могао
да љубазно им збориш?

КОМИНИЈЕ: Човече,
ти својој срећи стојиш сам на путу.
Одлази!

ТИТ ЛАРЦИЈЕ: Брзо, пре него што буде
сувише касно!

МЕНЕНИЈЕ: Хајд, Кориолане!

/Кориолан унезверено зледа око себе, испушта мач и одлази. Тити диже мач и враћа га катеџану. Катеџан са још једним племићем одлази/

МЕНЕНИЈЕ: Трибуни, добри људи, племићи,
сви скупа, више закон поштујте!
Дозволите ми зато да вам кажем
неколико речи. То вас ништа неће
стајати, осим мало времена.

ВЕСТИТОР: С Тарпејске стене бацићемо њега,
онако како тражи закон, који
погази он.

МЕНЕНИЈЕ: Две речи. Знате сви
да је сву крв, у рату проливену –
а то је више но што сад је има –
за отаџбину дао. Па зар сад
да отаџбина лиши га остатка?

БРУТ: Престаните. Рим је њега ценио
док се он за Рим борио. Сад доста.

МЕНЕНИЈЕ: О једном још промислите: рат је
посао његов. Он не познаје
језик кроз густо сито просејан.
Можда је све измешао: са брашном
и плеву. К њему мене пошљите,
а ја вам јамчим да ће он пред вас
изићи. Сасвим јавно. Скромно ће,
без оружја и трезвено на све
одговор дати што га ви трибуни
питате ко глас народа. То јамчим.

ТИТ ЛАРЦИЈЕ: Човечност, драги народни трибуни,
захтева то. А сваки други пут
одвећ се крвав чини нама.

МЕНЕНИЈЕ: Нити
исходу добром води.

СИЦИНИЈЕ: Е па лепо.
Одложићемо то.

БРУТ: За један сат.
Прилике ето да се оправда.

СИЦИНИЈЕ: Ако пред веће народно не дође,
сам се ставио изван закона.

/Грађани и трибуни одлазе. Сенатори се повлаче на већање/

9. РИМ. ДОМ МАРЦИЈА

КОРИОЛАН: Што са мном нисте више задовољни, томе се чудим највише. Та ви сте њих увек звали робљем чупавим, створењима што живе зато да се за грош продају, да на скуповима гологлави у круг стоје, гласно да зевају и чешу своје главе и запањено слушају кад неко на положају моме говори у прилог рату или миру.

/Волумнија ћуџи/

О вама зборим. Ви, баш ви бисте желели да сам с њима био блажи. Па зар да лажем? Онда боље одмах реците да ја нисам онај ко сам, но да га само играм.

ВОЛУМНИЈА: Требало је службену своју одору да најпре обучеш, па тек онда да је скинеш.

КОРИОЛАН: Да, да.

ВОЛУМНИЈА: Па ипак, могао си више да будеш онај ко си, да си то показао им мање. Да си више имао моћи, они више не би имали моћи.

КОРИОЛАН: Повешати све!

ВОЛУМНИЈА: Дабоме, па их спалити!

/ћуџе/

МЕНЕНИЈЕ: */голази/* Но, дела, дела, бесте одвећ груби, помало одвећ груби. Вратите се са мном да ово изгладите. Друго ништа не вреди. Ја одлагање искамчих од њих. Улице су пусте. Миран је трг. Још једном овај град притајио је дах. За један сат. Толико присташе да сачекају.

/Кориолан ћуџи/

Ако ли дотле не дођете, град ће, павши у раздор, пропасти за свагда.

ВОЛУМНИЈА: */врло мирно/* Моје је срце, сине, ништа мање
храбро од твога. Ал' ми мозак каже
када је за гнев време, а кад није.
Послушај савет!

МЕНЕНИЈЕ: Сасвим тако. Кад је
погодно време? Данас или сутра?
Оклоп бих и сам навукао, мада
већ почиње да тежак мени бива,
радије но да гледам вас пред њима
где пузите, кад не би довољно
било и сасвим мало времена.

КОРИОЛАН: */изненада/* Шта тражите да чиним?

МЕНЕНИЈЕ: Вратите се
трибунима.

КОРИОЛАН: У реду. А шта онда?
Шта онда?

МЕНЕНИЈЕ: Онда реците пред њима
да кајете се због свег што сте рекли.

КОРИОЛАН: Пред њима! Не бих ни пред боговима.
Па зашто бих пред њима? */окреће се/*

ВОЛУМНИЈА: Јер то мораш.
Ти си и одвећ нагао. Па зар ја
да објашњавам теби: кад је рат
част се с лукавством здружује. А зашто
да тако није и у миру?

КОРИОЛАН: Како?

МЕНЕНИЈЕ: Добро сте ово питали!

ВОЛУМНИЈА: У рату
доноси част кад човек изгледа
оно што није. Па бих хтела знати
зашто би такво лукавство у миру
обешчестило тебе?

КОРИОЛАН: Шта то хоћеш?

ВОЛУМНИЈА: Сада од тебе само зависи
да народу се обратиш, и то
речима што ти само с језика
потичу, не из срца. – Слогови.
Обична празна слама. Копилад
необавезна сасвим. Зар је толико
тешко да своју природу бар једном
потиснеш и да спасеш пријатеље,

и своју срећу сопствену? Зар нема у томе части? И зар нисмо сви на коцки? Ја, и твоја жена, син, племство и сенат? А ти више волиш да покажеш тој руљи како умеш да мрштиш чело, но да осмехом на превару им пристанак измамиш, одбранив тако све што се иначе срушити може.

МЕНЕНИЈЕ: Хајте, пођите са нама, две-три речи кажите љубазно, то је све.

ВОЛУМНИЈА: Мој сине, ја те молим, отиди и гологлав, руку овако испружених (ко да сада пред њима стојиш) и додирујући безмало камен коленом (јер став у приликама таквим више каже него ли говор) ти заврти главом и реци просто: ја сам ратник ваш, сред ратне граје одрастох, те немам онако питом начин говора какав са правом захтевате ви, увиђам то. – Убудуће у овом грешити нећу, обећавам.

МЕНЕНИЈЕ: Ако говорили им будете ко она – богови, сва ће срца бити ваша.

ВОЛУМНИЈА: Ево нам Коминија.

/улази Коминије/

КОМИНИЈЕ: С Форума идем, Марције. Ти сместа онамо мораш. Када прође сат ослепеће од беса сви што још чекају онде. А ти око свога дома појачај страже тада, ил' ћеш само у бекству моћи да се спасеш.

МЕНЕНИЈЕ: Довољна биће једна лепа реч.

КОМИНИЈЕ: Марције, преклињем те, пристани и пођи!

КОРИОЛАН: А зар не би требало да се пре тога обријем? Па лепо, хоћу! Ту није важан овај створ од прашине, ког зову Марције.

Развејте га на ветру! Хајд на Форум!
Одлази, душе сопствени! У мене
дух блуднице нек уђе! Ратничко
грло, из себе глас ушкопљен пуштај!
Дечачке сузе, наврите на очи!
Колено оклопљено, некад само
на коњу повијено, сад се повиј
ко просјаково колена кад скупља
грошеве! – Не, не могу – нећу своју
истину да сасечем, нити срамним
држањем сопствен дух да погубим!

ВОЛУМНИЈА: На теби је да одлучиш. Срамоте
за мене има више, рекла бих,
у томе што ја просјачим пред тобом,
но ти пред њима. Нек све пропадне!
Учини како желиш. Храброст си
из мојих груди посисао, али
охолост ниси. */иолази/*

КОРИОЛАН: Смири се. Па добро,
поћи ћу на трг. Више ме не грди.
Лукавством ћу им срца придобити
и вратићу се омиљен код свију
пиљара римских. А и као конзул.

МЕНЕНИЈЕ: Брзо, трибуни чекају. А ти се
благошћу наоружај! Спремили су
оптужбе још и грђе него оне
натоварене малочас на тебе.

КОРИОЛАН: Лозинка гласи „благост“. Хајдемо,
молим вас. Нека они само буду
досетљиви у својим оптужбама,
а ја у своме кајању.

МЕНЕНИЈЕ: Ал' благо!

КОРИОЛАН: Лепо. То сад се тражи. Благо, благо!

/Сви одлазе/

10. РИМ. ТРГ ТРИБУНА

/Грађани су окуљњени./

БРУТ: */иошћо је мало чекао/*
Долази.

/улазе Кориолан, Мененије и Коминије/

КОРИОЛАН: Нека даду богови
заштите Риму, а за његове
судије људе достојне! Нек наша
лозинка буде љубав! Мир у граду!

БРУТ: У граду мир!

МЕНЕНИЈЕ: То племенит је поздрав!

СИЦИНИЈЕ: Старешине свих римских четврти,
почиње саслушање. Почујте
трибуне!

КОРИОЛАН: Најпре мене!

ЛЕТУС: Најпре њега!
Као и увек: најпре он!

СИЦИНИЈЕ: Па лепо, говорите!

ЛЕТУС: На првом месту ја,
па онда закон!

КОРИОЛАН: Да ли још и другде
предстати морам? Хоће ли се све
ту обавити?

СИЦИНИЈЕ: Ради тога вас
питати морам да л' се народу
потчињаваате строго, признајући
његове представнике; да л' сте вољни
да прихватите казну, буде ли вам
доказан злочин против државе?

КОРИОЛАН: Вољан сам.

МЕНЕНИЈЕ: Чујете ли? Он је вољан.
Ратнички позив његов имајте
на уму. Ако пред вама не збори
ко грађанин, он као ратник збори.

КОМИНИЈЕ: Но, добро, добро.

КОРИОЛАН: Откуд то да мени,
конзулу изабраном, следећега
часа већ прете да ми одузму
конзулат?

СИЦИНИЈЕ: Овде ви одговарате,
не ми.

КОРИОЛАН: Но, лепо, ја одговарам.

СИЦИНИЈЕ: За покушај сте овде оптужени
да оборите народне трибуне
и тиранску да приграбите власт;

оптужени сте, дакле, за издајство
народа.

КОРИОЛАН: За издајство?

КОМИНИЈЕ: Смирите се!

МЕНЕНИЈЕ: Обећали сте – благод.

КОРИОЛАН: Издајником

називаш мене? Псето трибунско,
трибуне паса! Ћубре најгоре!
Хуљо, из чијег ока вири глад
за мојом смрћу док ти ждрело гуше
кабасте лажи!

МЕНЕНИЈЕ: Зар то обећасте
мајци –

КОМИНИЈЕ: Обуздајте се. Добро знате –

КОРИОЛАН: Не знам ја ништа више. Нек ме они
на смрт са стрме стене тарпејске
осуде, на прогонство, луталаштво
и што му драго – милост њихову
не желим да иједном лепом речју
купујем, чак ни пуким „добро јутро“!
Доста је. Гади ми се. Олошу!
Ви чији и сам дах већ мрзим као
мочварни смрад, и чију љубав ценим
ко стрвину још непокопаних
непријатеља. Ја прогоним вас!
У Риму ви ми остајте, од страха
дрхтећи, петљу пуштајући чим се
појави испред капије челенка
чије су боје вама непознате.
А завазда задржите и моћ
да браниоце своје прогоните,
све док вас најзад ваше неразумље
(што схвата тек кад добије по прсту)
одстранивши све осим самих вас,
који сте увек најсвирепији
непријатељи себи били – док вас
неразумље не преда некоме
народу што ће без иједнога
замаха мача стећи победу!
Презира препун према овом граду,
због вас, вас који живите у њему,
отписујем га. И на другој страни
постоји свет.

СИЦИНИЈЕ: Па онда, прогнат буди!

У име народа, као трибуни протерујемо те из нашега града.
Опомињемо те, ако икада поново крочиш у Рим, бићеш бачен са
Тарпејске стене.

/Сви устају и њолазе/

МЕНЕНИЈЕ: Чујте ме!

СИЦИНИЈЕ: Осуђен је. Већање се
завршило!

КОМИНИЈЕ: Тад чујте мене. Конзул
био сам ја. На мени може Рим
трагове својих свих непријатеља
да разгледа. И кад вам кажем –

СИЦИНИЈЕ: Знамо шта ћете рећи.

БРУТ: Он је протеран
и то је све.

/одлазе сви осим Мененија и Коминија/

11. РИМ. ПРЕД ГРАДСКОМ КАПИЈОМ

*/Мененије, Коминије и Тити Ларције стоје и чекају. Појављује се
Кориолан, у њрашњи Волумније и Виргилије/*

КОРИОЛАН: Но, мани сузе! Растанимо се!
Многоглава ме тера звер. Де, мајко,
где ти је стара храброст? Ко је мене
учио да је сасвим обична
несрећа или срећа нешто што је
само за људе обичне? И ко:
да је при мирном мору сваки брод
једнако вешт у једрењу? Ал' тешки
ударци судбе траже велику
вештину мачевања.

ВИРГИЛИЈА: Небо, небо!

КОРИОЛАН: Молим те, жено, немој –

ВОЛУМНИЈА: Ударила
куга у све еснафе римске!

КОРИОЛАН: Шта?

Па ја ћу бити омиљен тек онда
кад виде да ме нема. Зар ми ово
не рече, мајко: да си била жена
Херкулу, шест би дела његових

извела сама, штедећи му труд!
Подигни главу, Коминије! Збогом!
Остај ми здраво, жено! Ништа то
не мари, мајко! Биће мени добро.
Припази, Мененије! Сланије су
сузе у твојим годинама него
у младо доба. Отров су за очи.
Тебе сам, Тите, виђао где стојиш
неусколебан. Гледао си већ
призоре који кале срце. Реци
женама овим тужним да је слабост
кад плачемо због беде неизбежне
баш ко и да се смејемо због ње.
Тебе су, мајко, бодром чинила
јунаштва твога сина. Веруј ми,
ако то можеш: иако ће он
одсада животарити ко змај
којега чини страшним пећина,
јер што га мање виђају то више
о њему зборе – ипак ће твој син
необично да дела, или ће
пасти ко жртва ситних поступака
обичне врсте.

ВОЛУМНИЈА: Драги сине, куд си
науmio да кренеш? Нека с тобом
за неко време пође Коминије
Са њим се о свом правцу договори,
како те не би само слепи случај
водио.

КОРИОЛАН: Ах, ви богови!

КОМИНИЈЕ: Провешћу месец дана са тобом.
А тад ћемо се договорити
о боравишту твоме, да бисмо те
пронашли када час и повод дођу
да се ти вратиш. То ће брзо бити.

КОРИОЛАН: Хвала ти, стари. Ти већ више ниси
толико млад да можеш да се светом
потуцаш са човеком који има
на уму штошта још – не замери ми.
Не стојте више поред капије.
Идите у град. Хајде, идите!

/Жене са сенаторима одлазе/

Док год на свету будем, слушаћете
о мени ви, а све што чујете
на Марција ће старог бити налик!

/Кориолан одлази кроз капију/

12. ИЗМЕЂУ РИМА И АНЦИЈУМА

/Сусрећу се један Римљанин и један Воличанин/

ЛЕТУС, РИМЉАНИН: Зашто окрећете леђа? Ја долазим из Рима, али нисам разбојник!

ПИГЕР, ВОЛШЧАНИН: Ама да то није штавилац Летус из Сандалцијске улице?

ЛЕТУС: Пигере! Опет ли се сретосмо! Како ти је жена? Да л' још пече оне мале лепиње од проса?

ПИГЕР: Још; она би желела сува грожђа, али мени треба конопље за ужад. Зато идем у Рим, стари.

ЛЕТУС: А ја идем у Анцијум да видим да ли неком тамо требају моје коже.

ПИГЕР: Јеси ли прошао кроз Кориол, који сте нам украли? Како је тамо?

ЛЕТУС: Видећеш. Готово се ништа није променио. Једу, спавају и плаћају порез. Како је у Анцијуму?

ПИГЕР: Спавају, једу и плаћају порез. А у Риму?

ЛЕТУС: Такође једу, спавају, и такође плаћају порез. Али код нас је дошло до побуне, и протерали смо Кориолана.

ПИГЕР: Збиља, зар сте га се отарасили? Могу ти рећи: лакша срца ћу ући у Рим.

ЛЕТУС: Ја сам изашао из њега са мањим страхом.

ПИГЕР: Човече, дивно што је опет мир!

ЛЕТУС: Срећан ти пут, Пигеру, и срећно да обавиш послове у Риму!

ПИГЕР: Срећан ти посао у Анцијуму, Летусе!

/Прашћају се и настављају ићи/

13. АНЦИЈУМ. ПРЕД ГРАДСКОМ КАПИЈОМ

/Кориолан прерушен/

КОРИОЛАН: Анцијум леп је град. О, граде, ја

удовице од твојих жена стварах.
Много их има који лепе куће
наследили би овде, да их није
у бици са мнош ропца снашао.
Зато ме, граде, боље не препознај,
јер ће ме твоје жене иначе
убити срамно ведрима, а твоји
дечаци речним шљунком.

/Појављује се један грађанин/

КОРИОЛАН: Добро вече, господине. Да ли бисте ми знали рећи где станује велики Ауфидије? Да ли је он у Анцијуму, господине?

ВОЛШЧАНСКИ ГРАЂАНИН: Велики Ауфидије. Откако се завршио рат можеш га наћи само још у његовој кући. Тамо из вечери у вече лумпује са својим официрима.

КОРИОЛАН: Где му је кућа?

ГРАЂАНИН: Кад прођеш кроз капију, иди онамо одакле се чује урлање.

КОРИОЛАН: Најлепша хвала, господине, и лаку ноћ.

/грађанин одлази/

КОРИОЛАН: О, свете, како клизав твој је пут!

Два пријатеља присна, једна душа
и једно срце, што су делили
постељу, време, обед и рад,
ко близанци, нераздвојни – одједном
од дванаест до поднева, због ничег,
непријатељи црни постану.

А с друге стране, неки случај глупи,
лукавство што ни марјаша не вреди,
непријатеље крвне, што од мржње
не спавају но само злобе снују
да другог утамане, натера
да побратими постану и свадбу
међ децом својом чине. Тако је
и са мнош. Рођен град ми омрзну.
Непријатељев волим сада град.
Напред! Па ако мене убије,
његово право то је. Прими ли ме,
служићу онда земљи његовој.

/Њолази у град/

14. АНЦИЈУМ. ПРЕД АУФИДИЈЕВОМ КУЋОМ

/Галама. Два њијана официра излазе из куће и мокре/

ШПУРИЈЕ: Пиће силно подстиче три ствари.

КАЛВУС: А које су то три ствари које пиће силно подстиче?

ШПУРИЈЕ: Црвени носеви, поспаност и мокрење.

КАЛВУС: Заборављаш љубав. Пиће је у исти мах и подстиче и пригушује.

Подстиче прохтев и пригушује чин. Храбри је и плаши је. Наводи је да напада, али не да јој да буде постојана. Кад се све сабере, можемо рећи: пиће, ма колико природно било, против природе је: оно кочи, успављује и млитави.

ШПУРИЈЕ: У томе донекле личи на мир. Мир, то ти је као нека врста капи: кочи, успављује и млитави.

КАЛВУС: Мир није добар ни за шта друго до за то да гвожђе рђа, да се кројачи множе и да стихоклепци све више улазе у моду.

ШПУРИЈЕ: Рата мора бити, то и ја велим. Он надмашује мир као дан ноћ. Рат, то ти је уживанција. Увек нешто ново. И наслушаш се свачега и напричаш се колико ти душа хоће. А мир, то је један божји јавашлук. Више мир направи ванбрачне деце него што рат однесе људи са света.

КАЛВУС: И као што рат у извесном смислу, дабоме, можемо назвати лакташем, тако се не може порећи ни да је мир силан произвођач рогоња.

ШПУРИЈЕ: Јесте, и он доводи до тога да људи мрзе једни друге.

КАЛВУС: А зашто? Зато што су онда једни другима мање потребни.

ШПУРИЈЕ: Ја бих, вала, и душу дао за рат.

КАЛВУС: И ја.

КОРИОЛАН: */долази/* Кућа је лепа, обед укусно мирише, ал' ја ко гост не изгледам.

/Официри угледају њерушеног Кориолана/

ШПУРИЈЕ: Ко је тај човек? Зар они на капији немају очи у глави, него пуштају у град такве сподобе? Слушај ти, чисти се!

КОРИОЛАН: Чисти се ти.

ШПУРИЈЕ: Ја? Постајеш дрзак?

КОРИОЛАН: А ти сад постајеш досадан, пријатељу.

КАЛВУС: Господине, учтиво су вас замолили да одете. Идите.

ШПУРИЈЕ: Не иде. Чудно.

КАЛВУС: */заурла/* Губи се!

КОРИОЛАН: Пустите ме у кућу. Нећу вам оштетити огњиште

КАЛВУС: Па ко сте ви?

КОРИОЛАН: Човек од извесног угледа.

ШПУРИЈЕ: И до зла бога сиромашан.

КОРИОЛАН: Свакако, то јесам.

КАЛВУС: Смем ли те онда замолити, сиромашни човече од извесног угледа, да потражиш себи друго преноћиште? Укратко: испари!

КОРИОЛАН: Доведи генерала!

КАЛВУС: */ауџиомаџски крене да ђослуша, ђа се онда џирџне схваџивши иџа чини/* Да ли ти уопште негде станујеш?

КОРИОЛАН: Да. Под великим шатором.

ШПУРИЈЕ: Под великим шатором?

КОРИОЛАН: Да.

ШПУРИЈЕ: Где је то?

КОРИОЛАН: У граду орлушина и врана.

ШПУРИЈЕ: Онда сигурно станујеш и са чавкама, а? Ха, ха, ха.

КОРИОЛАН: Не. Ја не служим твоје генералу.

ШПУРИЈЕ: Охо! Да нећеш можда да се закачиш са нашим генералом?

КОРИОЛАН: Хоћу, и то би требало да ти је милије него да нешто закачим твојој жени.

/официри јурну на сџранца, али их он одџурне/

АУФИДИЈЕ: */џојављује се/* Ко је тај човек?

ШПУРИЈЕ: Премлатили бисмо га и отерали као пса, али нисмо хтели да нарушимо свечаност унутра.

АУФИДИЈЕ: Одакле си? Шта хоћеш? Твоје име?

Зашто не збориш? Збори, човече!

Које је твоје име?

КОРИОЛАН: Име то

волшчанском уху умилно не звучи,
а параће и твоје.

АУФИДИЈЕ: Изгледаш

пропало. Ал' у твоје оку има
нечега што ми каже да си већ
говорио пред светом. Раскидана
ужад и једра, ал' с ваљаног брода.

КОРИОЛАН: Припреми се да чело намрштиш.

Зар доиста ме ти не познајеш?

АУФИДИЈЕ: Не. Реци име!

КОРИОЛАН: Кај Марције. А то је име теби посебно, ал' и свим Волшчанима, вечито јад и штету чинило, што сведочи и моје треће име: Кориолан. Тегобе службе, многа опасност смртна, многа капља крви за незахвални проливена Рим – све то садржи овај надимак што ваља само да те подсећа на срцбу коју мени дугујеш. Но, сад ми само надимак тај оста. Свирепост пука, кукавичлук наших племића, који издадоше мене, прогуташе остатак. Па ме ропски гласови својим сиктањем из Рима изагнаше. Та судба зла ме догна огњишту твоме. Ал' не нада да ћу живот да спасем – добро ме разумеј, јер када бих се смрти бојао клонио бих се тебе више него свих других људи. Извесно је то да стојим овде једино из мржње, да наплатим се свем том олошу. Ако ли желиш – а ја тебе не знам – да осветиш се за све недаће нанете теби, и за пустошење по целој твојој земљи, ти се само послужи мноме. Искористи моју невољу! Жеђ за осветом што мене мучи, упрегни, пријатељу мој, за своје сврхе. Ја се с њима слажем. Јер желим сада да на своју земљу, сву захваћену раком, насрнем с болесним бесом ножа касапског. Но ако ли се не усуђујеш на тако нешто, ако те је прошла воља да покушаваш превише, тад, једном речи, ни ја више немам воље да дуго живим, но ти ево подмећем грло да га прекољеш, а ти ћеш глупак бити ако нећеш. Јер вазда сам те с мржњом гонио, из срца твоје земље точио сам акове крви, па још могу само

да живим теби на срамоту, ако
не живим служећи те.

АУФИДИЈЕ: Марције!

О, Марције! Са сваком речи што је
изрече, ти из груди ми потпунце
по корен старог гнева истрже.
Дај да се сад о твоју наклоност
борим ко што се с твојом храброшћу
некада борих. Пет си пута мене
толико претукао да отада
сваке се ноћи тржем иза сна
у коме снивам да се песничамо,
да шлемове са главе стржемо
и један другог хватамо за грло.
Марције врли, и кад не бисмо
имали с Римом другог обрачуна,
ми ћемо, већ и само зато што те
прогнаше отуд, узети у војску
мушкарца сваког измеђ дванаест
и седамдесет, па се сручити
на Рим. А ако желиш сам да узмеш
у своје руке обрачун, ти узми
пола војника мојих, па оцени –
јер искусан си и јер добро знаш
снагу и слабост земље сопствене –
хоћеш ли одмах да на капије
закуцаш римске, ил' ћеш посетити
подручје неко удаљеније,
плашећи прво, потом ништећи.
Хајдмо сад, хајдмо. Да те препоручим
онима који треба жеље твоје
да одобре. И буди тисућ пута
добродошао нам, пријатељ
више но икад непријатељ – што су,
Марције, речи крупне. Хајдмо сад!

/одлази са Кориоланом у кућу/

ШПУРИЈЕ: */оштрежњен/* Сад не бих волео да сам Римљанин.

15. РИМ. ПРЕД СЕНАТОМ

БРУТ: */излазећи са Сицинијем из сената/*

Ништа се више не чује о њему,
плашити га се више не треба.

Његови пријатељи у сенату
захваљујући нама сад црвене
што и без њиног великог човека
наставља да се врти овај свет.
Нерадо они слушају кад наши
ужари, пекари и постолари
при послу певају по радњама.

СИЦИНИЈЕ: На време се одбранисмо.

БРУТ: Гле, ево
Мененија. У последње је време
учтививији и он.

МЕНЕНИЈЕ: */голази/* Добро вам вече, трибуни.

БРУТ: Добро вече, госпару.

СИЦИНИЈЕ: Ваш Кориолан не недостаје
баш много. Можда само неколиким
пријатељима. Али држава
постоји даље и постојаће,
макар му била и још мрскија.

МЕНЕНИЈЕ: Друкчије све би било да је он
с временом мало ишао у корак.

СИЦИНИЈЕ: Да ли сте чули где је?

МЕНЕНИЈЕ: Нисам чуо.
Ни мајка нити жена нису ништа
чуле о њему.

/Неколико џрађана наилази/

ЛЕТУС: Штитило вас небо!

БРУТ: Добро вам вече, пријатељи!

СИЦИНИЈЕ: Добро вече вам свима! Свима добро вече!

ВЕСТИТОР: Велим вам: наше жене, наша деца
на коленима треба богове
да моле да би вама двојици
здравље и срећу дали!

/Поддржава Мененијев смех из џрбуха/

МЕНЕНИЈЕ: */смејући се/* Суседи, нека вас небо штити! Лаку ноћ.

/џрађани оглазе/

БРУТ: Није л' овако лепше него онда
кад мрзели су вас?

СИЦИНИЈЕ: Кај Марције
способан беше ратник, али охол,
безмерно честољубив, себичан –

БРУТ: И хтео је да буде самодржац.

МЕНЕНИЈЕ: Ја не верујем у то.

СИЦИНИЈЕ: То бисмо
доживели, на општу невољу
да је конзулат задржао он.

БРУТ: Милостиво су осујетили
богови ово, и Рим може сада
предахнути.

/долази један грађанин/

БРЕНУС: Трибуну! Сазнадосмо
од неког ухваћеног роба да су
Волшчани не тле римско упали
с војскама двома и да пред собом
све спаљују!

МЕНЕНИЈЕ: Ауфидије то је:
чувши да протерасмо Марција,
он опет пружа пипке које је
раније увукао док је знао
да је Марције код нас.

СИЦИНИЈЕ: Де, шта то
бунцаш о Марцију?

БРУТ: Та ишибајте
тога што приче преноси. То није
могућно. Неће смети Волшчани
да крену на нас.

МЕНЕНИЈЕ: Није могућно?
И јоште како јесте, добро знамо
да јесте. Три су таква случаја
била откако живим. Испитајте
тог момка, пре но што га казните,
где је то чуо, или ћете бичем
затрти важну вест.

СИЦИНИЈЕ: Овакве приче
не причај мени. Јер ја знам да тако
нешто не може бити.

БРУТ: Немогућно.

/Бренус у недоумици одлази. Појављује се Капетан/

КАПЕТАН: Плењство се у сенату окупља.
Долазе страшне вести са планина!

СИЦИНИЈЕ: Роб-хушкач крив је. Ишибајте га!

КАПЕТАН: Не господару, није лагао.
Само је све још горе.

СИЦИНИЈЕ: Шта је горе?

КАПЕТАН: Па свуда се прича, мада не знам да л' је
и тачно, као на Рим Марције
предводи војску са Ауфидијем
и тако прети граду одмаздом
да неће вели, ни старци ни деца...

СИЦИНИЈЕ: Е, баш је тако нешто вероватно!

БРУТ: Измишљено је то да колебљивци
позову натраг доброг Марција.

СИЦИНИЈЕ: И то је све.

МЕНЕНИЈЕ: Сасвим невероватно:
Ауфидије и он, то је као
уље и вода.

/долази један гласник-племћ, њокривен прашином/

ГЛАСНИК: Све је истина!
Страшна се војска, коју предводи
Кај Марције, са Ауфидијем
у савезу, устремила на Рим.
Кориол већ је освојен град.

/Долази Коминије у праћњи Тиџа Ларција/

КОМИНИЈЕ: Е, честитам на обављеном послу!

МЕНЕНИЈЕ: Шта има ново, реци!

ТИТ ЛАРЦИЈЕ: Помогосте
да сопствене вам кћери бешчасте
и с кровова да лију олово
по лобањама вашим.

МЕНЕНИЈЕ: Шта је ново?

КОМИНИЈЕ: И храмове да ваше спаљују
до темеља. Сад своја зајемчена
вољена права мирно можете
у мишје рупе да посакривате.

МЕНЕНИЈЕ: Тако вам Стикса, шта се десило?
Ако се с Волшчанима Марције
здружио...

КОМИНИЈЕ: Ако! Он је њихов бог;
он води њих ко какав предмет који
божанство неко ново начини
што ствара боље људе и од саме

природе, и за њиме они иду
са поуздањем ко дечаца када
хватају лептирове, ил' месари
кад муве млате.

МЕНЕНИЈЕ: Диван посао!

Добисте сада што сте тражили,
и ви и ваши момци с прегачама
и белог лука утаманитељи
са громким гласом римских занатлија!

ТИТ ЛАРЦИЈЕ: Он ће вам око ушију ваш Рим
завитлати!

БРУТ: То истина је, значи, господине?

КОМИНИЈЕ: Разуме се! „Господине,
то истина је, значи?“ С громким смехом
градови од нас опадају! Они
што не желе, буду исмејани
због своје храбре глупости, па тад
пропадну ко будале.

МЕНЕНИЈЕ: Ако се велики човек на нас не смилује,
изгубљени смо.

ТИТ ЛАРЦИЈЕ: Ко ће молити?

Трибуни то не могу. Народ пак
његово сажаљење заслужи
ко вук пастирово. А што се тиче
његових пријатеља, када би му
rekli: „На Рим се смилуј!“ – тиме би се
баш представили ко непријатељи.

МЕНЕНИЈЕ: То је и одвећ тачно. Кад би он
у моју кућу бакљу бацио,
образа не бих имао да кажем:
„Молим те, немој!“ Сада ће вам свима
пасти не само права, већ и глава!

КОМИНИЈЕ: А ми што волесмо га, али глупи
ко стока, њега издадосмо вама
и вашој соли земље. Уместо
вештине ратне он сад затиче
једино очајање.

/наилази гомила грађана/

МЕНЕНИЈЕ: Пропали смо.

Ево долази со. У ваздух сте
прљаве капе бацали, да њега
прогнате из свог града, а он сад

долази да вам глава онолико
покупи колико виде да у ваздуху
полете капа. Али страдаћемо
сви скупа. Кад би могао све нас
да сажеже у групу угљевља,
добили бисмо што заслужисмо.
Да кренемо у сенат?

КОМИНИЈЕ: Хајдемо;

Шта знамо друго?

/Коминије, Тити Ларције и Мененије оглазе/

ФАБЕР: Кажу, сваку стопу
земље на коју стане – спаљује.

СИЦИНИЈЕ: Немојте храброст губити. У Риму
олоша има што би волео
да је и тачно оно због чег кука.

БРУТ: Крените, људи – ал' не рекох вам
да трчите – у предграђа, и тамо
покажите да страха немате.

ВЕСТИТОР: Драже би мени било оружје
да покажем но храброст. Да л' је било
паметно што га протерасмо?

ФАБЕР: */зромко/* Јесте!

15а. Логор Волшчана у близини Рима

*/Чују се узвици: „Кај Марције Кориолан!“ Ауфидије и Шпурије њрег
једним шатџором/*

АУФИДИЈЕ: Још прелазе на страну Римљана?

ШПУРИЈЕ: Не уем рећи шта је то, ал' има
у њему нечег што опчињава.
Његово име помињу војници
кô молитву, и пре и после јела.
У овом рату, Ауфидије,
ти си у сенци. Чак и сопствени
људи на друго место стављају те.

АУФИДИЈЕ: Не могу то да изменим. Јер кад бих
то покушао, цео би се поход
распао у свом залету.

ШПУРИЈЕ: Ја мислим доиста, господару, да је боље
да ниси делио заповедништво:

ил' да си сам га узео, ил' њему
да си га сасвим предао.

АУФИДИЈЕ: Ја тебе разумем добро; ал' знај извесно:
кад дође да се положи рачуни,
он неће знати шта ћу против њега
имати. Мада тако изгледа –
а и он тако мисли, па се тако
и простом оку чини потпуно –
да честито он поступа у свему,
постоји ипак нешто што он неће
учинити, а што ће, остане ли
неучињено, мој скрхати врат; –
е, његов врат ће баш то скрхати.

ШПУРИЈЕ: Мислиш ли да ће заузети Рим?

АУФИДИЈЕ: Да. Сваки град се њему предаје
пре но што почне да преговара.
На његовој је страни римско племство.
Трибуни нису ратници. А народ
безглаво ће га сад замолити
да дође натраг, са брзином истом
с којом га ревно протера из Рима.
Он се ко кит у мору осећа
што хладнокрвно чека да у ждрело
рибља му сита смерно уплива.
Обзнанио је данас како чека –
да избегне се покољ некористан –
да дим са Капитола јави њему
о безусловном потчињавању.
Ускоро ће се дим у небо дићи.

ШПУРИЈЕ: Укратко: он је победник.

АУФИДИЈЕ: Ал' једно заборавља: кад стекне власт над Римом, сам ће под
моју пасти тада власт.
Јер ма шта буде тада чинио
погрешно биће, зато што је он
тај који све то чини. Пропао је
буде л' спрам племства груб, јер тада ће се
волшчанско племство бунити, а ако
буде спрам племства нежан, опет ће се
волшчанско племство бунити, и опет
пропао биће. Он је зависио
од среће, али није умео
да користи се њоме. Чудно. Можда
због гордости, безмерне с непрестаног
успеха. Можда због кратковидости

при употреби силе, или можда
због целог свога бића. Он је хтео
да буде само он и ништа друго,
макар га то и света стајало.
Било шта било, тек из седла свог
у већничку он столицу не пређе,
нити у мир из рата. Велика је
заслуга што је стече, ал' је само
умањује кад размеће се њом.
А наша вредност зависи од тога
како је наше доба употреби.
Олуја гуши пожар који је
подстакла сама. Клин изгони клин,
и моћ од моћи страда. – Пре но сване
пробуди ме. – Кад Рим твој буде, Каје,
последња крпа бићеш, бићеш мој.

/Ауфидије оглази у шатлор. Кајетан наставља сам да њајролира/

ГЛАС: Кориолан је довео огромну војску. Сад се налази три миље испред града и поручује: Ја, Кориолан из породице Марција, очекујем да ми дим, који треба да се дигне са Капитола, јави о безусловном потчињавању.

156. Рим. Поред једне капије

/Сенатори и трибуни очекују Коминија/

КОМИНИЈЕ: Понашао се као да ме не зна.

МЕНЕНИЈЕ: Њега, свог бившег војсковођу!

КОМИНИЈЕ: Ја га Кориоланом назвах, али он забрани и то име и сва друга.
Повика да је он краљ Ничег, да је без титула сва дотле док у огњу запаљеног Рима не сакује за себе ново име.

СИЦИНИЈЕ: Или га и не сакује.

МЕНЕНИЈЕ: Спречен двојицом трибуна који врло добро знају како се проји цена снижава!

БРУТ: Док оно што ви знате, то је: како да Риму падне цена! Но, па хајте, наредите да дим се са Капитола у небо вине, да ваш пријан сазна

како је добродошао. Пред шатор
клекните његов, или боље још:
на целу миљу испред шатора
клекните, па на коленима тако
допузите у милост његову!
Шта решисте: ко жели дим да види?

/Сенатори ћуће/

Е, лепо. Нико. Тад разделите
оружје, ил' ће онај ко не жели
тај мали дим да види – видети
велики, што ће прогутати Рим!

*/Сенатори ћуће. Брути са Сицинијем одлази. Брути виче иза сцене:
„Грађани Рима, чујте трибуне!“ Послушно, све јаче, чују се ударици
у металне њлоче као знак за узбуну/*

ТИТ ЛАРЦИЈЕ: Не, не! То није ништа друго него
срчана глупост! Храброст немоћних,
која ће још и више да раздражи
човека оног великог, од кога
сав град толико дрхти да из руку
слабашних свима пада оружје.

МЕНЕНИЈЕ: Поћи ћу к њему. Пријатељска реч,
а не на брзу руку скупљена
војска, и то без силног војсковође,
обратиће га.

КОМИНИЈЕ: Неће. Он ни тебе слушати неће. Ја га убеђивах
да благост стиче више величанства
уколико мање њу очекују.
Он одговори да од државе
која га прогна ово помало
јевтино звучи.

МЕНЕНИЈЕ: Тачно.

КОМИНИЈЕ: Помињах му обзире према пријатељима
најближим. А он одговори како
времена нема да их пробира
из хрпе труле сламе плесниве.
Бесмислено би, рекао је, било
да ради два-три зрна не спали
читаву хрпу, да не смрди даље.

МЕНЕНИЈЕ: Два до три зрна? Ја сам једно од њих.
Његова мајка то је, жена, дете,
и овај овде. Они су пак слама
што базди чак и иза Месеца:

и због њих ћемо горети и ми!
Па лепо, идем к њему. Рано јутро
било је кад сте с њим говорили,
још није био доручковао.
Можда због тога беше кисео...
А ја ћу к њему после ручка доћи. /оглази/

15в. Волшчански логор близу Рима. Подне. Страже.

/наилази Мененије/

КАЛВУС: Стојте! Одакле долазите!

ШПУРИЈЕ: Натраг!

МЕНЕНИЈЕ: Видим, ваљано стражарите. То се
допада мени. Ја сам посланик,
с Кориоланом желим разговор.

КАЛВУС: Ви сте из Рима?

МЕНЕНИЈЕ: Јесам.

КАЛВУС: Не можете овуда проћи; натраг крените.
Ни реч не жели војсковођа наш
отуд да чује.

ШПУРИЈЕ: Видећете ви
запаљен Рим још пре но што бисте
успели да с њим говорите.

МЕНЕНИЈЕ: Људи, ако ваш војсковођа икада
помену Рим, ил' своје пријатеље
у њему, ја се кладим да и моје
помену име: ја сам Мененије.

КАЛВУС: Мененије ил' не, тек нећете
овуда проћи.

МЕНЕНИЈЕ: Та чуј, човече:
твој војсковођа пријатељ је мој.

КАЛВУС: Е, пријатељу мога војсковође:
налево круг!

МЕНЕНИЈЕ: Човече, та кажем ти, моје име је Мененије, одвајкада сам
присталица твога војсковође! – Да ли је доручковао? Знаш ли
нешто о томе? Немам намеру да разговарам с њим пре но што
буде доручковао.

КАЛВУС: Ти си Римљанин, зар не?

МЕНЕНИЈЕ: Ја сам оно што је и твој војсковођа.

КАЛВУС: Онда би требало да и ти мрзиш Рим као он. Да ти кажем нешто. Ви сте тог човека истерали кроз капију коју је он бранио за вас. Добацили сте непријатељу сопствен штит. Мислиш ли да оно што ће доћи можеш зауставити помоћу уздаха бабетина, кршењем руку неколико девица ил' костобољним падањем на колена таквог једног маторог кеше као што си ти? Да л' би хтео да својим сипљивим дахом угасиш пламен који ће прождрати Рим? Смешно. Врати се у Рим и чекај онде кад ће те погубити!

МЕНЕНИЈЕ: Момче, кад би твој војсковођа знао...

/долазе Кориолан и Ауфидије/

КОРИОЛАН: Шта је то?

МЕНЕНИЈЕ: Е, пријашко, сад си себи надробрио нешто у чорбицу. По начину на који ће он говорити са мном можеш видети да ли си зрео за вешала или за неку другу смрт, при којој присутни могу још дуже да зуре, а процедура је малчице свирепија. Сад добро пази и чврсто се држи пред оним што ће ти се сручити на главу. – Многи богови се сваког сата окупљају да се посаветују о твојој добробити, јер они те воле ништа усрдније од твог старог очинског пријатеља Мененија. Сине, припремио си ватру за нас; ево воде да је угаси. С муком су ме навели да дођем к теби, али пошто сам убеђен да само ја могу нешто постићи код тебе, ипак сам пошао. Уздаси су ме, сине, одували кроз градску капију. И ево сад те молим, поклони Риму живот! Врати се, сине! А што се тиче твога беса, сручи га на ове битанге које нису хтеле да ме пуне.

КОРИОЛАН: Удаљи се!

МЕНЕНИЈЕ: Удаљи се! – Како то: удаљи се?

КОРИОЛАН: Никога више не знам. Што сад чиним

другима служи. Осим тога: ја потпуно право имам да се светим, но милост је у руци Волшчана.

А затим: то што бесмо пријатељи боље да заборавом прекријемо него да сажаљење покаже: колико бесмо. Хајде, одлази.

И узмите на знање: уши су ми чвршће пред вашим речима но што су пред мојом војском ваше капије.

Ни речи више, Мененије, сад не желим чути. – Ауфидије, овај ми човек беше некада у Риму близак, али ево видиш –

АУФИДИЈЕ: Видим, ни педља не попуштате.

КОРИОЛАН: /војницима на сѝражарској кули/
Још нема дима?

СТРАЖАРИ: Нема, господару!

/Кориолан се ѝење на осмаѝрачницу/

КАЛВУС: Тако, господине, ваше име је Мененије.

ШПУРИЈЕ: Име што чуда ствара, а? Сад ћеш ваљда знати који пут води кући.

КАЛВУС: Јеси ли чуо шта се сручило на наше главе зато што нисмо пустили твоју висост да прође. А сад, чистац!

/Уз жромки смех, официри бруѝално избацују Мененија из лођора/

15г. Рим. Поред једне капије

/Мененије се враћа из воличанског лођора/

КОМИНИЈЕ: Рекао сам вам да нема наде. Вратови су нам осуђени и само очекују целата.

ТИТ ЛАРЦИЈЕ: Да ли је могућно да се за тако кратко време човекова нарав може толико променити?

/улазе ѝрибуни/

МЕНЕНИЈЕ: Марције се од човека претворио у змаја. Од лица би му се зрело грожђе сместа укиселило. Креће се ко каква кула, а земља се кврчи под његовим кораком. Кад нареди да се нешто уради, то се уради још док наређује. Седи онде као слика и прилика Александрова. Верно га приказујем.

СИЦИНИЈЕ: Он је остао оно што је одувек био. Само што је такав раније био према својим непријатељима, који су били и ваши непријатељи. Онда сте га звали „најдостојнијим човеком“, „стеном“, „храстом који никаква олуја не може оборити“. Не очекујте да ће сада бити друкчији но онакав каквим сте га увек звали.

ТИТ ЛАРЦИЈЕ: Богови ће се сажалити на наш јадни град!

МЕНЕНИЈЕ: Не, овога пута се богови неће сажалити на нас. Кад смо га слали у прогонство, нисмо водили рачуна о њима, па ни они неће водити рачуна о нама сад кад се он враћа. */одлази/*

ТИТ ЛАРЦИЈЕ: */одлазећи, ѝрибунима/* А за све то имамо вама да захвалимо!

БРУТ: Одлазе да се пакују. Више воле да умру на својим имањима. Добри оци дижу руке од Рима.

СИЦИНИЈЕ: Ако они који живе од Рима не желе да га бране, бранићемо га ми, од којих је Рим досад живео. Зашто зидари не би бранили зидове?

КОМИНИЈЕ: Рачунајте и са некима од нас. Како стоји у вашим четвртима?

СИЦИНИЈЕ: Већина се јавила у војску. Ко је још чекао да види неће ли Мененије нешто испословати код Кориолана, јавиће се сад.

БРУТ: А док се у сиромашким четвртима још говорило: „Више бисмо волели да сад покажемо оружје него храброст“, ковачи су већ прионули на посао да им начине оружје. Има и таквих који питају да ли је било исправно што смо прогнали великога војсковођу. Али нема ниједног који би желео да види дим што ће позвати Кориолана да се врати.

КОМИНИЈЕ: Добро. Добићете још и оружје из наших арсенала. Још ноћас. Ја то узимам на своју душу.

ВЕСТИТОР: */улази/* Волумнија, мајка Каја Марција, моли да са још неким женама из угледних породица буде пуштена до свога сина. Хтеле би да га у последњем тренутку наведу да се врати.

СИЦИНИЈЕ: Молба се одбија.

БРУТ: Одобрава се.

СИЦИНИЈЕ: Зар желиш да пустиш из града тај издајнички сој?

БРУТ: Нека патрицијске породице живе сад у страху да ћемо их каменовати због веза које имају са њим. Изгледа да су се те породице обратиле Марцијевима. Не верујем да нас се стара плаши, али не мислим ни да жели да убудуће на Капитолу седи волшчански сенат. Она је на свој начин родољуб, утолико што више воли да нас плебејце гуле Римљани него Волшчани. Шта мислите, Коминије?

КОМИНИЈЕ: Пустите је, али... Видите ли ону избочину на Капитолу, онај угаони камен?

БРУТ: Зашто, какве он везе има?

КОМИНИЈЕ: Ако малим прстом можете да померите онај камен, онда има неке наде да ће римске госпође постићи нешто код њега.

БРУТ: Могућно је да га њихове речи неће поколебати – мада то није баш толико извесно, јер мајка има да му саопшти понешто што ће за њега бити ново, а онај камен је непомичан. Но ако буде земљотреса, можда ћу га потом ипак моћи да померим.

КОМИНИЈЕ: У том човеку нема више милости но у тигру мужјаку.

СИЦИНИЈЕ: Кажу да воли мајку.

КОМИНИЈЕ: Воли и мене. А сад се своје мајке сећа таман колико и коњ од осам година своје.

БРУТ: Тај разговор нам може донети извесно одлагање. Ноћас су зидине још слабо поседнуте. */Вестийтору/* Жене могу да оду. Слажеш се?

СИЦИНИЈЕ: Слажем се. Два тешка дана пред нама. И ко зна...

БРУТ: Па ипак.

Мени се, а и многима још, чујем
Рим лепши чини откако тај човек
не хода међу градским зидинама:
први пут, можда, од оснивања
заслужио је Рим да буде браћен.
/виче/ Грађани римски, почујте трибуне!

15д. Волшчански логор близу Рима

/Кориолан очекује гим/

АУФИДИЈЕ: */излази из шатора/*
Још нема дима?

КОРИОЛАН: */силази са осмайрачнице, а један војник заузима његово место/*

АУФИДИЈЕ: Докле још да чекаш?

КОРИОЛАН: Кроз римске ћемо капије већ сутра провалити.

АУФИДИЈЕ: А што још данас не?

КОРИОЛАН: Мој савезниче ратни, мораћеш потврдити господи волшчанској да безобзирно водио сам поход.

АУФИДИЈЕ: Не одвећ хитро. Безобзирно – да. На све си молбе био глув. И није дирнуо тебе вапај целог града. Ни пријатеље слушао чак ниси.

КОРИОЛАН: Онај ме старац, кога малопре скрхана у Рим вратих, волео више но отац, доиста, и мене готово богом сматрао је некада.

АУФИДИЈЕ: Али ни пред тим старцем, који те обожава, ни трунке приклањања, већ само молба: „Иди, обеси се!“

КОРИОЛАН: Последње то им беше уточиште да њега пошљу. Нове молиоце,

па били то државни посланици,
ил' пријатељи, одсада не желим
да чујем више.

/велика бука иза сцене/

Каква је то бука?

КАЛВУС: */виче/* Посланство, господару, које чине
жене из крупних римских породица,
стиже у табор. Ако нису то
гласови лажни, то су твоја мајка
и твоја жена и твој мали син.

КОРИОЛАН: */виче/* Још нема дима?

СТРАЖАРИ: Нема господару!

КОРИОЛАН: Даље од мене сада, осећања!

Сад стисни зубе да се богови
не смеју с неба овом призору
што је толико противприродан!
Сад, Волшчанине, можеш плуговима
преорати све римске рушевине
и дрљачама преко Италије
васцеле прећи, али мене нећеш
видети као роба природе
ни као вољно слушче нагона.

*/Волумнија, Вирџилија са малим Марцијем и Валерија долазе.
Кориолан клекне пред мајку. Она не обраћа пажњу на њега. Не
поздравиши Вирџилију, он се враћа на своје место/*

ВИРГИЛИЈА: Ох, мужу!

КОРИОЛАН: Жено, ове очи нису
онакве какве имађах у Риму.

ВИРГИЛИЈА: То је од брига. Оне мењају.
Познајеш ову госпу?

КОРИОЛАН: Младога
Публиколе то сестра је чувена,
невина Луна римска. Најдража
Валерија!

ВИРГИЛИЈА: А ево тебе самог
у сажетом обличју што може,
након што низ се година разлиста,
да постане у свему као ти.

КОРИОЛАН: Надам се да се труде богови
да ратника од тебе начине,
како би једном свима који очи

дигну ка теби светлео ко неки
огромни светионик изнад вреве
ограшја, и срамотом неозледљив.

ВИРГИЛИЈА: Клекни, мој сине.

КОРИОЛАН: Мој ваљани дечко.

А сада ме не молите да војску
распустим, ни да себе поредим
са дунђерима римским, нити ми
причајте шта се вама чини да је
неприродно у моме науму.
Ауфидије, и ви остали
Волшчани, добро пазите: ја нећу
да ишта слушам приватно из Рима.
Реците шта имате.

ВОЛУМНИЈА: Када бих

ћутати могла, ја бих ћутала...
Тад не бих ништа рекла што би те
узбудило и убило, а не бих
ни оно што би узалудно било.
Јер ја не пођох, као друге мајке,
да спасем сина, већ да га у пропаст
гурнем, па и то само ако нађем
да још у њему остаде човештва.
Ја не смем, сине, молити небеса
да победиш, а морала бих смети,
нити молити се смем да победи
наш град, а то бих исто морала.
Ако ли сада Рим не изгубим
што храни нашу лозу, тебе ћу
изгубити, сву потпору у Риму.
Ма шта да дође, донеће ми смрт,
јер ил' ће те ко велеиздајника
у оковима водити кроз Рим,
ил' ћеш у слављу газити по пустим
рушевинама свога рођеног града,
носећи венац што си пролио
крв своје жене и свога детета.
Ал' што се мене тиче, сине, ја
не мислим рат да чекам да одлучи
која ће од тих несрећа ме снаћи:
ако не могу да те убедим,
у родни град ћеш ући газећи
утробу мајке што те донесе
на овај свет.

ВИРГИЛИЈА: И моју, која ти је
родила сина да ти сачува
име у свету.

КОРИОЛАН: Ко не жели мек
да постане ко жена, нека склони
поглед са женског или дечијег лица.
Предуго седех.

/устијаје/

ВОЛУМНИЈА: Не, не одлази.
Исход је сваког рата неизван,
као што знаш. Ал' извесно је ово:
будеш ли Рим освојио, ти име
стећи ћеш такво, да ће и сам помен
његов ко клетва бити, праћен клетвом.
У хроникама писаће: тај човек
племенит беше. Али последњим
подухватом је избрисао све.
Он земљу опустоши. И потомство
презире њега. – Сине, реци штогод,
молим те. Зар ти ниси свагда само
наредбе чести извршавао?
Што ћутиш сад? Зар освета је часна?
Кћери, говори. Плач не вреди ништа! –
/дејтеју/ Унуче, реци нешто. Можда ће га
безазлен говор више ганути
него ли наши разлози. – На свету
нико ко овај човек нема толико
да мајци својој захвали, а сад ме
пушта да цвилим ко на срамном стубу. –
Шта, зар ни речи! Жене, клекните.
Да коленима смртну му срамоту
нанесемо.

/Волумнија и жене клекну/

СТРАЖАР: Дим, господару, дим!

КОРИОЛАН: Сада ме, граде, чекај! Клечи, Риме!
Нека се победничко урлање,
које ће да ти уши заглуши,
сплете са љутом пискотом побеђених.
Тако се враћам дома.

/Војници се појављују и сврставају се у бојне редове/

ВОЛУМНИЈА: Мани се тог детињастог ликовања. Онај
дим што га видиш није дуго чекан
дим предаје. Тај дим се к небу вије

из ковачница, које мачеве
противу тебе кују, јављајући ти
да крећеш на Рим сасвим друкчији
но што је онај који напусти.
Ти ниси више незаменљив: ти си
само још смртно опасан за све,
јер сопственоме желиш народу
да станеш ногама за врат, па се зато
његовом душманину покори.
А ми, цвет Рима, племство римско, сад
морамо да за спас од Волшчана
захваљујемо плебсу, ил' за спас
од плебса – твојим Волшчанима! Хајте
да кренемо и умремо у Риму.
Човеку том је мајка Волшчанка,
жена из Кориола, а то дете
случајем пуким налик је на њега!

/жене одлазе/

АУФИДИЈЕ: Шта чекаш? Хајд у напад! – Нападај!

КОРИОЛАН: */испуца из сџироја и ѓренеражено, неѓремице зледа ѓрема
Риму. Зашим скида шлем са злаве: блед је као крѓа/
Ох, мајко, мајко! Ох! Шта учини?
Победу Риму извојштила сад си,
ал' за твог сина то је победа,
веруј ми, преопасна, можда смртна.*

ГЛАС ИЗА СЦЕНЕ: Волшчани дижу опсаду, и Марције одлази с њима!

16. КОРИОЛ. КРАЈ ГРАДСКЕ КАПИЈЕ

/Долази Ауфидије са своја два кайѓтана/

АУФИДИЈЕ: Стани онамо и сенаторима
који на дочек дођу дај то писмо.
Реци им да ћу то посведочити
пред њима и пред целим народом.
Оптужићу га овде, испред градске
капије кориолске, кад се врати
да се са две-три речи оправда
пред Волшчанима. Хајде, одлази.

/Калвус сѓаје ѓоред кайѓје/

ШПУРИЈЕ: Мислиш ли, господару, да ће то
поћи за руком?

АУФИДИЈЕ: Не знам. Зависи од наших људи и од њиховог расположења.

ШПУРИЈЕ: Оно неизвесно
биће све дотле докле измеђ тебе
и њега могу бирати.

АУФИДИЈЕ: То знам.

ШПУРИЈЕ: Од оног часа кад у Анцијум
он к теби дође, па на походу
до Рима, па чак и на повратку:
он је за твоје људе идол прави.

АУФИДИЈЕ: Од мене он их одмами.

ШПУРИЈЕ: Дабоме.

АУФИДИЈЕ: Дадох му своје људе најбоље
да може Рим да казни. Сам сам му
помогао при жетви славе, коју
он сабра сасвим сам. А награда?
Две празне шаке.

ШПУРИЈЕ: Али најгоре је
што, када Рим нам беше већ у цепу...

АУФИДИЈЕ: Платиће смрћу за то.

/из далека се чује клицање/

КАЛВУС: Слушај ово!
Кад си се ти из рата враћао
у родни град свој, ко писмоношу
он те је дочекивао. А сада,
када се овај враћа, њина дрека
раздире ваздух.

ШПУРИЈЕ: Глупа гомила!

КАЛВУС: Подај им прегршт плена, и већ неће
ни рођеног оца више знати!

ШПУРИЈЕ: А зар се ових паса плашљивих
Рим нешто тиче? Кличу сад што нису
пркли под зидинама његовим!

/из града излазе сенатори/

І СЕНАТОР: Добро нам дошли дома! Добро дошли
у Кориол!

АУФИДИЈЕ: А зашто добро дошли?
Још нисам своју добродошлицу
заслужио. Прочитасте ли што сам
написао вам?

II СЕНАТОР: Јесмо. И са тугом.

I СЕНАТОР: Опраштамо му старе његове грешке. Ал' да оконча онда где је морао започети, преимућство напада свог да поклони, и нас да трошковима нашим исплати –

II СЕНАТОР: То не можемо да му опростимо.

АУФИДИЈЕ: Долази. Чујте шта ће рећи.

/Долази Кориолан са војницима/

КОРИОЛАН: Господо, поздрав свима! Вратих се ко ратник ваш, и подједнако мало заражен лепим осећањима према свом родном граду ко што бејаш и кад сам у рат кренуо, под вашим заповедништвом славним. Знајте да сам, по крвавоме путовању, рат довео до пред римске капије. Плен што вам носимо надмашује више но за трећину трошкове похода целог. Ни сви мачеви италијански не би, господо, донели вам такву победу.

АУФИДИЈЕ: Немојте списак плена читати!

Реците издајнику да је ваше пуномоћје злоупотребио веома грубо, и да...

КОРИОЛАН: Издајник? Како то?

АУФИДИЈЕ: Да, издајник, Марције.

КОРИОЛАН: Марције!?

АУФИДИЈЕ: Па зар мислиш да ћу се у Кориолу пригнути пред тим пленом, пред украденим именом Кориолана? – Чујте, господо и поглавари ове државе, кривоклетнички издао је он ваш интерес, и зарад неколико сланих је суза ваш Рим /ваш Рим, велим/ жени и мајци дао на поклон, раскидајући своју заклетву ко труле свиле нит, не сазвавши ни ратно веће чак, него је само, дадиљу своју чувши како цмиздри,

зацмиздрио и он, и кукањем
распршио је вашу победу,
тако да поцрвенеше од стида
и добошари још голобради,
а ратници се немо згледаше.

КОРИОЛАН: Цмиздрио?

АУФИДИЈЕ: Као маза мамина.

КОРИОЛАН: Ох, безочни лажове! Мамина
маза! Извините ме, господо,
први пут сад сам принуђен да псујем.
Мамина маза! Тај ће пас до гроба
носити од мог бича маснице
на леђима.

I СЕНАТОР: Уђутите и један и други!

II СЕНАТОР: За то своје огрешење
о нас – а ја га зовем издајом –
изаћи ће пред анцијумски суд.

КОРИОЛАН: Сасеците ме, Волшчани! Нек деца
у мени своје прозоре боје!
Мамина маза. Псето неискрено!
Ако у вашим летописима
икада буде истине, тад биће
писано и то да сам Волшчане
распршио у Кориолу као
орао кад у голубарник слети!
Мамина маза!

АУФИДИЈЕ: Доста! Превише је!
Господо и ви ратници, зар ви
дозвољавате да се он ту хвата
ратничком срећом, коју вам пред Римом
ускрати? Коју ту у Кориолу
приграби себи пожаром и крвљу.
Жели да славу своју намири
труплима ваших жена, ваше деце,
чији су крици бојна музика
за њега били што га подстицаше
у нове битке.

КАЛВУС: Нек због тога умре!

ШПУРИЈЕ: Убица ваших жена и синова,
убица ваших кћери!

КАЛВУС: Платите му!
Његову крв заиштите за то!
Сасеците га! Раскомадајте!

*/Кад се зомила војника распури, и кад тријумфална поворка са
Ауфидијем уђе кроз капију у Кориол, на позорници осјаје
Кориолонов леш/*

17. РИМ. СЕНАТ

/Конзул, сенатори, трибуни/

ТИТ ЛАРЦИЈЕ: Предлог трибуна: да се освојена
имања врате становницима
Кориола – озаконисмо овим.

СИЦИНИЈЕ: Мој предлог је у вези с акведуктом
са трећег брега па до источних вртова.

ТИТ ЛАРЦИЈЕ: Стиже вест да пред Кориолом
јуче пре подне Каја Марција
убише.

/тешина/

МЕНЕНИЈЕ: Подносим предлог: да се његово
име – сад кад је мртав онај што је
носио њега испрва толико
велелепно, а потом онолико
несрећно – овде на Капитолу,
ко име Римљанина, и ко име...

БРУТ: Подносим предлог:
да сенат настави разматрање
послова дневних.

/Сенат наставља саветовање/

